

WERELD TOOLS MAGAZINE

Terugkeerproject WereldTools 2015-2018

Een vissersboot in Senegal P. 30

Home Sweet Home P. 44

WERELD TOOLS MAGAZINE

Eenmalige uitgave over het terugkeer-
project WereldTools 2015-2018 van
Stichting WereldWijd

**"I AM GOING FORWARD AND
SOON I WILL BE STARTING.
THANKS VERY MUCH FOR
THE SUPPORT"**

Teo is sinds zeven maanden
terug in Uganda. Ze had in
Nederland een verblijfsver-
gunning, maar haar kinderen
en moeder waren in Uganda.

57

COLOFON

Teksten: Ed Peters en Matje Mattheij

Redactie: Jacinta Kreuger en Matje Mattheij

Ontwerp: Zippers Design | Claudia Ritzen

Foto's en illustraties: Stichting WereldWijd, IOM
en stockfotografie.

Coverfoto: Deze foto is genomen tijdens de
veldreis naar Senegal. We waren daar op bezoek
bij een terugkeerder die een vissersbedrijf gestart
is. Ons verhaal hierover vindt u op pagina 30. Voor
ons heeft deze foto veel symbolische waarde: er
is een terugblik naar de ervaring in Nederland
en tegelijk een vooruitblik op een nieuw leven...
WereldTools, bagage voor een nieuwe toekomst.

Stichting WereldWijd

Klompstraat 1A

6251 NE Eckelrade

Tel: 043 - 408 31 22

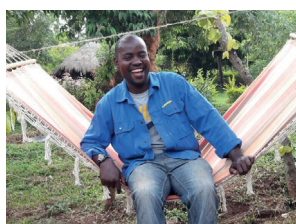
Mail: info@stichtingwereldwijd.nl

www.stichtingwereldwijd.nl

stichting.wereldwijd

“BEFORE YOU TRAVEL, THINK TWICE”

Gesteund met een WereldTools-kist vol gereedschap en een startbedrag heeft Frank Katumba het gemaakt!

52

INHOUDSOPGAVE

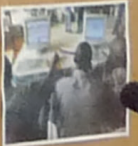
Welkom	5	Veldreis Kenia en Uganda	36
WereldTools	6	Landinformatie Kenia	37
Gerealiseerde projecten	9	Landinformatie Uganda	38
Nieuw gebouw	10	Elektricien Kenia	39
Samenwerking IOM	11	Ondernemer Kenia	40
Veldreis Gambia en Senegal	13	Computerschool Kenia	42
Landinformatie Gambia	16	Trainer/Coach Kenia	43
Landinformatie Senegal	17	Naaiatelier Kenia	44
Taxibedrijf Gambia	18	Kippenfarm Uganda	45
Naaiatelier Gambia	20	Hardwareshop Uganda	46
Oude trapnaaimachine	23	Winkel Uganda	47
Klusbedrijf Gambia	24	Schooldirecteur Uganda	48
Persbureau Gambia	26	Zakenvrouw Uganda	50
Stichting Gambia for you	29	Copyshop Uganda	51
Visser Senegal	30	Kippenfarm Uganda	52
Scooterverhuur Senegal	32	Bioscoop Uganda	56
Kippenfarm Senegal	33	Vroedvrouw Uganda	57
Nawoord veldreis	34	Projectresultaten	58

TIMMER-
WERKPLAATS
BAMAKO
MALI

COMPUTER-
SCHOOL
ADDIS ABEBA
ETHIOPIE

KIPPEN-
BOERDERIJ
FREETOWN
SIERRA LEONE

WELKOM BESTE LEZER!

Het project WereldTools is gestart in 2004. Het begon met een cursist van Stichting WereldWijd die terugkeerde naar het land van herkomst en lasgereedschap nodig had om daar een bedrijfje te beginnen. Destijds hadden we weinig financiering om kisten op te sturen, dus er werden slechts af en toe kisten opgestuurd. Na enkele jaren kon het WereldTools project zich dankzij subsidies van de overheid en Europa ontwikkelen tot een groter en professioneel project met als doel: het steunen van mensen die vanuit Nederland terugkeren naar hun geboorteland om daar met behulp van een kist vol materialen een nieuw bestaan op te bouwen.

Sinds de start van WereldTools heeft Stichting WereldWijd ruim 500 terugkeerders ondersteund. De medewerking van alle vrijwilligers van Stichting WereldWijd, de bijdrages van bedrijven en particulieren, alsook subsidies van diverse organisaties maakten het mogelijk om deze ondersteuning te bieden en WereldTools verder te ontwikkelen.

Sinds de start van WereldTools zijn er diverse subsidieperiodes geweest, met elk een eigen werktitel. Zo hadden we diverse projecten die onder het Europese Terugkeerfonds (ETF) vielen, waaronder het DREAMS-project, WereldTools Op Maat, en WereldTools Plus. Inmiddels is het ETF opgeheven. Hiervoor in de plaats is het Asiel, Migratie en Integratiefonds (AMIF) gekomen. Met het schrijven van de verhalen in dit magazine zitten we in het project 'WereldTools 2015-2018'. Zoals de naam al aanduidt gaat dit over de periode 1 juli 2015 tot 1 juli 2018. Een subsidieperiode van 3 jaar is voor WereldWijd de langste periode tot nu toe. De voorgaande subsidies hadden een looptijd van 12 tot 18 maanden. In de praktijk betekende dit dat we op het startmoment van een nieuw WereldTools project alweer aan de nieuwe aanvraag moesten beginnen.

WereldTools 2015-2018 is een groot project geweest, waarin we als doel hadden om 225 mensen te ondersteunen bij terugkeer. In dit magazine presenteren we het totale project en de resultaten. De opzet en werkwijze van WereldTools bestaat uit 5 onderdelen:

- Wervingsactiviteiten en intake.
- Uitvoering van het traject (lessen, kisten, materialen).
- Voorbereiding op terugkeer.
- Activiteiten na terugkeer ten behoeve van herintegratie.
- Monitoring.

Hoe onze werkwijze bij WereldTools is en wat er allemaal bij komt kijken om alle werkzaamheden uit te voeren staat uitvoerig beschreven in de Methodiekbeschrijving WereldTools, die aan het eind van de vorige projectperiode in 2015 uitgegeven is. In onze methodiek is niet veel gewijzigd, want het concept '**WereldTools, bagage voor een nieuwe toekomst**' staat als een huis. Dat huis wordt wel steeds verbeterd, het wordt onderhouden, zodat het solide is.

Stichting WereldWijd heeft veel geïnvesteerd in WereldTools, zoals de nieuwbouw van een speciale unit voor de opslag van kisten en materialen in 2016.

Dit magazine is een eenmalige uitgave binnen WereldTools 2015-2018 en heeft als doel de lezer te informeren over de projectresultaten. Wij hebben ervoor gekozen om vooral de verhalen van onze bezoeken aan Kenia, Uganda, Gambia en Senegal te presenteren. Daarnaast bevat dit magazine veel beeldmateriaal van het werk dat in Eckelrade verzet wordt om WereldTools tot een succes te maken. •

DOELSTELLING EN DOELGROEP WERELDTOOLS

Met WereldTools biedt Stichting WereldWijd materiële en immateriële ondersteuning bij terugkeer naar het land van herkomst zodat de terugkeerder economische activiteiten kan ontwikkelen. Deelnemers krijgen materialen, gereedschappen en/of machines mee om in het land van herkomst een klein bedrijf te starten of zich aan te sluiten bij een bedrijf van familie. Indien wenselijk en mogelijk kan in Eckelrade eerst een korte vakopleiding gevolgd worden in:

- Computergebruik software of hardware
- Elektrotechniek
- CO-2 lassen & Autogeen lassen
- Constructiebankwerken (metaalbewerken)
- Timmeren/houtbewerking
- Naaien/textielbewerking
- Nederlandse en Engelse taal
- Rekenvaardigheden
- Ondernemingsvaardigheden

DOELGROEP De doelgroep waar WereldTools zich op richt bestaat uit (ex)asielzoekers, ongedocumenteerden en mensen met een verblijfsvergunning die terug moeten of willen naar het land van herkomst en daar door middel van het opzetten van een eigen bedrijfje een nieuwe start willen maken. De praktijk laat zien dat deze doelgroep een grote variëteit kent. Het betreft alleenstaande mannen en vrouwen al of niet met kinderen, gezinnen, mensen met een universitaire achtergrond, mensen die nog nooit een school van binnen hebben gezien, slachtoffers van mensenhandel, mensen van zeer uiteenlopende leeftijden, mensen uit asielzoekerscentra, uit noodopvang of tijdelijk wonend bij particulieren of op straat, en het betreft vele verschillende nationaliteiten.

VRIJWILLIGERS

Bij Stichting WereldWijd werken ongeveer 75 vrijwilligers, ondersteund door een kleine staf van 4 personen. De vrijwilligers zijn onmisbaar, ze werken vol enthousiasme aan de praktische uitvoering van de onderwijsprogramma's, het ophalen van de materialen en machines, het opknappen en reviseren van de aangeleverde machines, gereedschappen en computers, het fabriceren van de WereldToolskisten, de kantinewerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden. De vrijwilligers die betrokken zijn bij de opleidingen zijn grotendeels technische vakmensen en mensen uit het onderwijs die twee of meer dagdelen per week een bijdrage leveren aan de activiteiten van WereldTools. De inzet van de vrijwilligers maakt het mogelijk om een veelzijdig en arbeidsintensief project als WereldTools uit te voeren en ze brengen een schat aan ervaring en uitgebreid netwerk mee. Zij treden op als ambassadeurs voor WereldTools en leggen contacten voor het verzamelen van de materialen die nodig zijn voor de realisatie van de terugkeerplannen.

I.O.M. PROJECTPARTNER

WereldWijd werkt voor haar terugkeeractiviteiten samen met de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), een internationale, onafhankelijke organisatie met meer dan 100 kantoren in de wereld. Voor WereldTools biedt de IOM de volgende diensten:

- Advies over vrijwillige terugkeer naar het land van herkomst en doorverwijzing naar Stichting WereldWijd.
- Ondersteuning en begeleiding bij terugkeer naar het land van herkomst.
- Inklaring van WereldTools kisten in het land van herkomst
- Hulp bij herintegratie in het land van herkomst (met geld en/of overige diensten).
- Reisbegeleiding op Schiphol en vanaf luchthavens in transit- en bestemmingslanden.

In enkele gevallen, daar waar de IOM haar diensten niet kan aanbieden, werken we samen met Stichting Vluchtelingenwerk.

METHODIEK

Het project WereldTools heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld, en velen vragen zich af wat onze methode is om dit project tot een succes te maken. In 2015 is er een uitgebreide methodiekbeschrijving gemaakt. Deze beschrijving geeft in detail weer hoe het hele WereldToolsproject werkt en wat er bij komt kijken. Deze methodiekbeschrijving is bij Stichting WereldWijd op te vragen.

QUOTES UIT DE METHODIEKOMSCHRIJVING:

- *“Ik kan nu terug met een perspectief.”*
- *“Zonder die kist met gereedschap zou ik niet naar mijn land zijn teruggegaan.”*
- *“Dit biedt voor mij de mogelijkheid om met opgeheven hoofd te kunnen terugkeren.”*

Dit zijn misschien wel de meest terugkomende opmerkingen van de mensen die de afgelopen jaren met steun van WereldTools zijn teruggekeerd naar het land van herkomst. Ze vatten misschien ook wel kort en krachtig samen wat de belangrijkste benodigdheden zijn voor mensen die terug moeten of willen naar het land van herkomst en dit doen met steun van WereldTools. Het zijn de twijfels en de onzekerheid om met lege handen, of met minder dan waarmee men ooit vertrokken is, in het land van herkomst terug te komen. Het betekent gezichtsverlies in een omgeving die misschien niet op je zit te wachten. En daarbij komt de repeterende vraag, hoe je in het land van herkomst, een land waar in de meeste

“ZONDER DIE KIST MET GEREEDSCHAP ZOU IK NIET NAAR MIJN LAND ZIJN TERUGGEGAAN.”

gevallen armoede en werkloosheid heerst, in je onderhoud kan gaan voorzien? Het waren deze vragen waar medewerkers van Stichting WereldWijd ruim tien jaar geleden tijdens de opleiding aan asielzoekers en uitgeprocedeerden tegenaan liepen en een antwoord op probeerden te vinden. Een antwoord op de vragen hoe deze belemmeringen weggenomen konden worden, en hoe er een mogelijkheid geboden kon worden om op een wijze te kunnen terugkeren die duurzame economische kansen biedt. Dit antwoord is gevonden en geconcretiseerd in het project WereldTools.

WAT ZIJN DE REDENEN OM TE KIEZEN VOOR WERELDTOOLS?

Er wordt wel gezegd:

- Zonder kist kan ik niet met opgeheven hoofd naar huis.
- Het is moeilijk om in mijn land die materialen te kopen.
- Ik kan bij terugkeer mijn familie en vrienden steunen.
- Voor mijn plannen voor terugkeer kan ik veel materialen gebruiken.
- Ik wil me goed voorbereiden om een nieuwe start te maken.
- Als ik alleen geld heb, is het zo op. •

DE VOLGENDE PROJECTEN ZIJN SINDS DE START VAN WERELDTOOLS ONDER ANDERE OPGESTART:

- Administratiekantoor
- Advocatenkantoor
- Audioverhuur
- Autopoetsbedrijf
- Bakkerij
- Bakstenenproductie
- Beautysalon
- Boerderij
- Bruidsjurkenverhuur
- Cafetaria
- Computer-reparatie
- Computerschool
- Copyshop
- Decoratie v. feesten
- DJ / muzikant
- Duikbedrijf
- Elektrobedrijf
- Fietsreparatie
- Fietsverhuur
- Fotostudio
- Fruitsapwinkeltje
- Garage / automonteur
- IJssalon
- Internetcafé
- Journalist
- Kapsalon
- Kippenboerderij
- Klusbedrijf
- Koffieshop
- Kunststof kozijnenbedrijf
- Landbouwbedrijf
- Laswerkplaats
- Loodgietersbedrijf
- Melkveebedrijf
- Muggennettenbedrijf
- Marktverkoper
- Naaiatelier
- Nagelstudio
- Pizzeria
- Reisbureau
- Restaurant / eethuisje
- Riksja verhuur
- Schilder
- Slagerij
- Stroomverhuur
- Tattooshop
- Taxibedrijf
- Tegelzetter
- Timmerwerkplaats
- Vertaalbureau
- Visserij
- Wasserij / strijkerij
- Webdesign
- Webshop
- Weeshuis
- Winkel

50 LANDEN: Afghanistan, Angola, Armenië, Azerbeidzjan, Bangladesh, Bosnië, Brazilië, Burundi, China, Congo, Cuba, Egypte, Ethiopië, Gambia, Georgië, Ghana, Guinee, Indonesië, Irak, Ivoorkust, Jordanië, Kameroen, Kenia, Kosovo, Liberia, Libië, Mali, Marokko, Mongolië, Montenegro, Nepal, Nigeria, Oekraïne, Oezbekistan, Pakistan, Rwanda, Rusland, Servië, Siërra Leone, Senegal, Soedan, Somalië, Sri Lanka, Tanzania, Togo, Tunesië, Uganda, Vietnam, Zimbabwe, Zuid-Afrika.

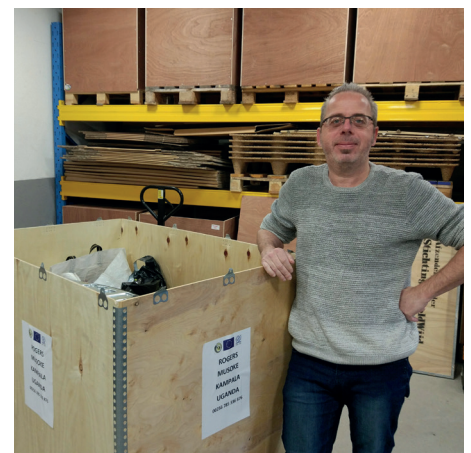
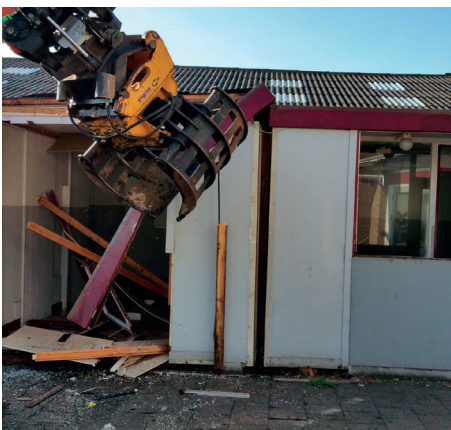
NIEUW GEBOUW

VOOR HET PROJECT WERELDTOOLS

Bij de start van het project WereldTools in juli 2015 waren de activiteiten voor het project verspreid door het hele WereldWijd gebouw. Op de ene plek werden de gedoneerde spullen verzameld, op de ander plek opgeknapt. In weer een andere ruimte werd een opslag gecreëerd voor deze materialen en tenslotte werd nog ruimte gemaakt voor het vullen, het sealen en de opslag van de WereldTools-kisten, die tenslotte door de laswerkplaats van een metalen helling moesten worden gerold om op transport te kunnen gaan. Allemaal in hetzelfde gebouw waar ook nog andere activiteiten van WereldWijd plaatsvonden. Allesbehalve praktisch dus.

Met de groei van het project werd het snel duidelijk dat er naar een oplossing gezocht moest worden. Zo ging het niet langer. De oude gebouwen aan het binnenplein van WereldWijd waren al een tijd aan vervanging toe en het plan werd ontwikkeld om hier een nieuw gebouw neer te zetten om het project te voorzien van een broodnodig nieuw jasje. Peter Gillissen zette zijn schouders eronder en vond binnen een jaar voldoende sponsors om dit plan te realiseren. De oude gebouwen gingen met veel gekraak tegen de vlakte en werden, met veel getimmer en gezaag, door een prachtig nieuw houten bouwwerk. Op 31 oktober 2016 was het gebouw helemaal klaar; waarlijk een puike prestatie. Op 27 oktober 2017 vond de officiële opening plaats.

Al snel werd het hele gebouw ingericht zodat het project WereldTools kon verhuizen van al die verschillende lokalen in het WereldWijd gebouw naar één plek in de nieuwe boreling. De projectmedewerkers Matje Mattheij en Ed Peters konden aldus hun werk binnen één locatie uitvoeren. Een groot deel van het project WereldTools 2015-2018 is dan ook uitgevoerd binnen de nieuwbouw. We hopen ook na de afronding van dit project nog jaren gebruik te mogen maken van deze mooie ruimte. •

WERELDWIJD EN IOM: GOEDE REISGENOTEN

Tijdens de gezamenlijke veldreis die we in april naar Gambia en Senegal hebben gemaakt, is weer eens duidelijk gebleken hoe goed en hoe belangrijk de samenwerking tussen WereldWijd en IOM (Internationale Organisatie voor Migratie) is in het project WereldTools. Daar zijn we ons al langer van bewust maar het kan niet vaak genoeg onder de aandacht gebracht worden: we zijn twee handen op één buik!

Op deze veldreis hebben we zeven personen bezocht. Maar liefst zes van deze zeven personen zijn in het verleden door een IOM-medewerker in Nederland aangemeld bij WereldWijd, bij Matje of Ed. Tijdens de gesprekken van het IOM door heel het land wordt het project WereldTools onder de aandacht van de terugkeerders gebracht. Heeft een cliënt interesse, dan wordt er door IOM contact gelegd met WereldWijd en er wordt een afspraak gemaakt voor een intakegesprek. Zo gaat het balletje dan rollen.

WereldWijd gaat aan de slag om de gevraagde artikelen, waarmee de terugkeerder een bedrijf wil starten, te verzamelen. Tijdens dit traject houdt de projectmedewerker van het IOM contact met de projectmedewerkers van WereldWijd. Als de terugkeerdatum in zicht is komt Lisa van de Pol, de WereldTools-contactpersoon van het IOM in Den Haag, in beeld. Lisa onderhoudt de contacten met het IOM in de landen van herkomst. Zij kondigt de terugkeer aan van de betrokkene, en stuurt de paklijsten van de kist op. Ook informeert ze IOM omtrent de bedrijfsplannen van de terugkeerder en de hoeveelheid startkapitaal die er in het land van herkomst nog te besteden is. De IOM-afdelingen in de landen van herkomst zijn hierdoor goed ingelicht voordat de terugkeer plaatsvindt.

Na terugkeer van de deelnemer wordt de met materialen en gereedschappen gevulde WereldToolskist naar hem of haar opgestuurd. Dit is het moment waarop de IOM-afdelingen in de landen van herkomst in actie komen. In vier gevallen in Gambia en Senegal heeft het IOM een belangrijke rol gespeeld bij de inkleding van de kisten in de havens van Banjul en Dakar. In de overige zaken heeft een particulier bedrijf (hierover leest u in een ander artikel) het transport en de inkleding geregeld in Gambia. Alle kisten (en in één geval een auto) zijn goed op de plek van bestemming aangekomen. De IOM-projectmedewerker van het betreffende land begeleidt dan de terugkeerder bij het starten van het geplande bedrijf en het opnieuw integreren. Zes maanden na de terugkeer ontvangt WereldWijd een tussenrapport, een jaar na de terugkeer volgt tenslotte het eindrapport.

Tijdens onze veldreis in Gambia hebben we kennisgemaakt met Mbemba Camara, de verantwoordelijke IOM-medewerker in Banjul. Hij onderhield het contact met alle terugkeerders en had voor ons de afspraken geregeld. Mbemba onderhoudt nog steeds een vriendschappelijk contact met de terugkeerders. In Senegal maakten we kennis met Diedhiou Landing, de IOM-medewerker in Dakar, die ons twee dagen in de auto rondreed om de Senegalese terugkeerders te bezoeken. Ik moet er niet aan denken om zelf achter het stuur te hebben moeten zitten. Diedhiou is de drukte en chaos blijkbaar wel gewend, hij bracht ons feilloos van de ene naar de andere afspraak. Wij zijn beide heren zeer erkentelijk voor alle tijd en moeite die zij hebben genomen om onze reis tot een succes te maken. •

“MIGRATION IS NOT A PROBLEM TO BE SOLVED, IT’S A REALITY TO BE MANAGED.”

William Lacy Swing | *IOM Director General*

IOM (INTERNATIONALE ORGANISATIE VOOR MIGRATIE)

De IOM heeft in nagenoeg alle landen van herkomst een kantoor. Via de IOM kantoor in Den Haag wordt er gecommuniceerd over de ondersteuning die de terugkeerders in het herkomstland nodig heeft.

VELDREIS GAMBIA EN SENEGAL

Op 14 april jl. was het zover: Ed Peters en Matje Mattheij gingen voor het WereldToolsproject op monitorbezoek, oftewel veldreis, naar Gambia en Senegal. Monitoren wil zeggen dat er op de plaats van bestemming gekeken wordt hoe het met de mensen gaat die zijn teruggekeerd, en wat ons WereldToolsproject voor deze terugkeerders heeft betekend. Onderstaand een samenvattend verslag van onze reis. Verderop staan de verslagen van de bezoeken aan de deelnemers.

Als we op zaterdag 14 april in Gambia landen is het al donker en er is niet veel van het landschap te zien. Op het vliegveld wordt ons geduld meteen op de proef gesteld bij de bagageclaim. Het is er een enorme drukte in de relatief kleine hal. Iedereen staat flink te duwen om zo snel mogelijk de koffers van de band te halen, maar de bagageband is na 5 koffers defect en valt stil. Een jongen, die ons ongevraagd te hulp komt, zegt dat we naar de andere band moeten, maar ook daar krioelt het van de mensen. Uiteindelijk arriveren we met onze bagage in de aankomsthal, waar Lisa van de Pol, IOM-medewerkster, op ons staat te wachten. Enkele koffers worden op het dak van de taxi gebonden en we rijden naar het hotel. Het is een mooi strandhotel, al is het enigszins vergane glorie. Op de achtergrond horen we de zee ruisen, die we de volgende dag hopen te gaan zien.

De zondag is voor ons een dag om te acclimatiseren. Het is erg warm en we willen even wennen aan het klimaat. De afspraken met de terugkeerders staan gepland op de komende werkdagen. We chillen wat op het strand, nemen een duik in de zee en hebben een vakantiegevoel, wat meteen dubbel is. We zijn hier toch om te werken? In de namiddag probeert Lisa nog een afspraak te regelen met mensen, maar dat lukt helaas niet. Toch is er ook tijdens deze vrije dag informatie te vinden die nuttig kan zijn voor ons werk. Zo komen we op het strand Tall Binta tegen, een vriendelijke dame in kleurrijke traditionele kleding. Ze sleept ons mee naar haar zaak waar ze vers fruit en massages verkoopt. Haar tactiek om toeristen te benaderen is perfect: ze voelt goed aan als ze afstand moet houden, maar komt wel steeds terug om te kijken of ze zaken met je kan doen en dat doet ze op een heel aardige manier. Binta praat een paar woordjes Nederlands, zoals veel Gambianen in deze toeristenomgeving. Ze is 9 jaar geleden door een stel Nederlanders uitgenodigd om naar Nederland te komen en heeft zodoende een paar woordjes geleerd. Binta bemant samen met een 20-tal vrouwen een lange betonnen stand waar ze spullen verkopen en massages aan toeristen aanbieden. Ze betalen ieder een klein bedrag van 1000 Gambiaanse Dallasi per jaar, omgerekend een slordige 17 euro, om daar zaken te mogen doen. En dat allemaal met uitzicht op de mooie zee. Achter hun winkeltjes is nog een binnenplaats met wat kleine 'shops', waar ze kleurrijke souvenirs verkopen. We kijken rond en zien een mooie oude Pfaff naaimachine staan. Het is voor onze begrippen een ouderwetse machine, zo een

met een kast eromheen, die zonder elektriciteit werkt. Ja, daar moeten we even naar toe en ik denk intussen aan Jan Debie en John Klignet, die dit soort machines bij ons in de werkplaats opknappen om ze vervolgens mee te geven aan terugkeerders. De jongeman van wie de naaimachine is vertelt ons dat hij deze tweedehands heeft gekocht voor 7000 Dallasi (€120,-). Dit geeft ons veel informatie over de waarde van de gedoneerde materialen die we vaak in de kisten stoppen! Mooi!

Op maandag begint ons bezoek met een ritje naar het kantoor van de IOM, onze WereldTools projectpartner. We maken kennis met de Gambiaanse collega van Lisa, de heer Mbemba Camara. Hij legt ons uit wat zijn werk inhoudt. Hij is in dienst om Gambianen, die vrijwillig terugkeren uit Europa, op te vangen en te helpen bij het opstarten van een bedrijfje of met het vinden van werk. Ook spoort hij familieleden op voor terugkeerders die hun familie niet meer kunnen vinden. Hij vertelt ons dat mensen vaak naar Europa vluchten met de verwachting dat ze hun familie kunnen helpen door bijvoorbeeld het opsturen van geld. Hij helpt de terugkeerders met het besteden van het geldbedrag dat ze ontvangen om een nieuw bestaan op te bouwen. In vaktermen heet dit geldbedrag een in-kind vergoeding. Deze vergoeding wordt niet in contant geld uitgekeerd, maar het bedrag wordt, namens WereldTools en via de IOM, besteed aan bijvoorbeeld de huur van een werkplek, het aanschaffen van vergunningen, of het kopen van de overige noodzakelijke

materialen om een zaak op te bouwen. Tot voor kort was er in Gambia nog geen echt IOM-kantoor en waren er weinig medewerkers. Daardoor liep het naar onze smaak vaak te langzaam als 'onze' mensen geholpen moesten worden. Mbemba heeft contact gehad met de 4 terugkeerders die we willen bezoeken. We gaan de komende twee dagen samen op bezoek bij deze WereldTools-terugkeerders: Fabakary, die een persbureau is gestart, Edwin met een naaiatelier, Ceesay met een taxibedrijf, Jagne met een klusbedrijf. Ook zullen we de organisatie Gambia for you bezoeken, die de meeste transporten voor ons heeft geregeld. In aparte verslagen kunt u de verhalen van al onze bezoeken lezen. We kunnen in elk geval zeggen dat de bezoeken in Gambia zinvol waren en dat alle terugkeerders op de een of andere manier succesvol te noemen zijn.

Na deze bezoeken zetten we onze reis voort naar Senegal. Weer worden onze koffers stevig op het dak van de taxi gebonden en we verlaten het kleine Gambia. We rijden weg van het toeristenresort, de Engelse gasten met hun karaoke en al achter ons latend. Op het kleine eenvoudige vliegveld van Banjul heerst er wederom een enorme drukte en chaos. Na een vlucht van 25 minuten landen we op het vliegveld van Dakar. We denken in een splitsecond dat we per ongeluk in Parijs zijn geland, want we zijn nu in een hypermodern gebouw waar alles clean en strak is, met blinkend marmer en waar de hele reizigersstroom logistiek perfect is geregeld. Ongelooflijk wat een verschil met Gambia, dat slechts 25 minuten vliegen verderop ligt! We zien in de aankomsthal onze namen al keurig op een bord geschreven. Er staat een ruime nieuwe taxi voor ons klaar om ons naar het hotel te brengen. De route naar Dakar is indrukwekkend. De perfect geasfalteerde snelweg naar Dakar doet je denken dat je in Zuid-Frankrijk rijdt: keurig, strak, compleet met volledig geautomatiseerde Péage en de ons bekende bruingekleurde informatieborden voor toeristen langs de weg. Het is een gek

gevoel. Als we na 50 km Dakar naderen verandert de omgeving en gaan we langzaam richting Afrikaanse uitzichten: veel stof, toeterend verkeer en oude auto's met veel uitlaatgassen, straatverkoop, veel hoogbouw en grote reclameborden. Het doet een beetje aan Nairobi denken, de hoofdstad van Kenia. Maar eenmaal in het hotel waan je je in Nederland, zo ziet het er van binnen uit. Ook het eten is helemaal Europees. Welkom in de wereldstad Dakar!

In Dakar bezoeken we het kantoor van de IOM en ook Cheikh Tamedou, een visser die met onze hulp is teruggekeerd. Verder zien we een kippenfarm en een bedrijf dat scooters verhuurt. We hopen met onze verhalen een goede indruk te kunnen geven van onze ervaringen. •

GAMBIA

ALGEMEEN

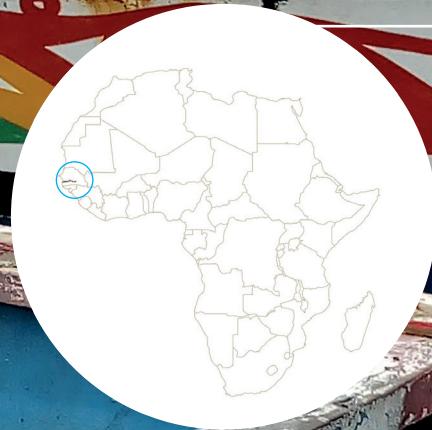
- Ruim 2 miljoen inwoners.
- De bevolkingsdichtheid is ongeveer 177 inwoners km².
- Vierde plaats als dichtstbevolkte land van Afrika.
- De grote steden liggen aan de kuststreek, hier wonen de meeste gambianen.
- De stad Serekunda heeft ongeveer 275.000 inwoners heeft vrijwel de meeste inwoners.
- In de hoofdstad Banjul wonen ongeveer 42.000 mensen, daardoor een van de kleinste hoofdsteden van Afrika.
- De bevolkingsopbouw van Gambia is volstrekt niet te vergelijken met die in West-Europa.
- Kinderen tot en met 14 jaar maken 45% van de bevolking uit.
- De gemiddelde levensverwachting is 53 jaar (vrouwen 55 jaar, mannen 51 jaar).

GEOGRAFIE

- Liggt op de uiterste westpunt van Afrika, aan de Atlantische Oceaan.
- Heeft een oppervlakte van 11.300 km².
- Het kleinste land op het Afrikaanse vasteland. Je kunt het vergelijken met een kwart van Nederland of een derde van België.
- Van oost naar west meet Gambia ongeveer 320 km. Van noord naar zuid varieert de breedte van 20 tot 50 km.
- Gambia wordt aan drie kanten ingesloten door Senegal.

POLITIEK

- Op 18 februari 1965 werd Gambia onafhankelijk.
- In 1970 ontstond een republiek met Jawara als eerste president.
- In 1994 leidde luitenant Yahya Jammeh een staatsgreep, die overigens zonder bloedvergieten tot stand kwam. Jammeh vormde een militaire regering/dictatuur.
- In december 2015 kondigde president Jammeh aan dat zijn land voortaan door het leven gaat als islamitische republiek. Aangenomen werd dat Jammeh zo in de gunst wilde komen van rijke islamitische landen, die de weggevallen westerse steun moesten vervangen.
- In januari 2017 verloor Jammeh de verkiezingen, maar hij besloot de uitslag te negeren en verder te regeren. Door een Afrikaanse troepenmacht werd hij echter vriendelijk doch dringend verzocht het land te verlaten. Ondanks de vrees voor een burgeroorlog verliep de machtsoverdracht zonder bloedvergieten.

ECONOMIE

- De economie van Gambia behoort tot de zwakste in de wereld.
- Het gemiddelde maandelijks inkomen bedraagt ongeveer 50 euro (3.000 Dalasi).
- De Gambiaanse economie is voornamelijk een agrarische.
- Belangrijkste exportproducten zijn pinda's en pindaproducten als pindaolie en veevoer.
- 40% van het nationaal inkomen is op dit moment afkomstig van de toeristenindustrie.
- De meeste werkende mensen in Gambia hebben twee bronnen van inkomsten. Ten eerste een officiële baan en ten tweede zijn er de inkomsten uit de verkoop van met name zelf geteelde landbouwproducten.

SENEGAL

ALGEMEEN

- Senegal ligt in Afrika en grenst aan Mali, Guinee, Guinee-Bissau, Gambia en Mauritanië.
- Senegal kent veel politieke onrusten in de vorm van gewapende onafhankelijkheidsbewegingen en conflicten tussen leger en rebellen.
- De hoofdstad van Senegal is Dakar. Dit is ook de naam die verwijst naar de Dakar-Rally. Tot 2008 was dit de finishplaats van de oorspronkelijke rally van Parijs naar Dakar.
- Senegal heeft meer dan 15 miljoen inwoners.
- Ongeveer 42% woont op het platteland en 58 procent in de steden.
- De grootste stad is de hoofdstad Dakar waar ruim 3 miljoen mensen wonen.
- De bevolkingsdichtheid varieert van 77 inwoners per km² in de westelijk-centrale streek tot 2 per km² in de droge oostelijke helft.
- De levensverwachting bedraagt gemiddeld 54 jaar.
- Er komt nog veel analfabetisme voor: onder de mannen 45%, onder de vrouwen 60%. •

GEOGRAFIE

- Het noordelijk deel van Senegal is gelegen in de Sahel, een overgangsgebied van droog landschap dat overgaat in woestijngebied.
- Er zijn twee belangrijke rivieren. De langste is de SÉNÉGAL, die de noordgrens vormt met Mauritanië. In het zuidoosten stroomt de rivier de Gambia.

POLITIEK

- Senegal is een democratische republiek.
- De volksvertegenwoordiging (Assemblée nationale) wordt elke 5 jaar gekozen.
- De president wordt elke 5 jaar rechtstreeks gekozen.
- Sinds 2 april 2012 is Macky Sall president van Senegal.
- In augustus 2017 behaalde de coalitie van president Sall bij de parlementsverkiezingen een tweederde meerderheid.

ECONOMIE

- Het ontwikkelingsland Senegal behoort tot de zwakste in de wereld.
- De belangrijkste bron van inkomsten is op dit moment olie en visserij, gevolgd door de teelt van pinda's en de winning van fosfaat.
- De economie is daarmee sterk afhankelijk van klimaatschommelingen en prijzen op de wereldmarkt.
- Steeds belangrijker wordt het toerisme.
- Ontwikkelingsgeld en geld van Senegalezen die in het buitenland werken, zorgen ook voor veel inkomsten.
- De landbouw is weliswaar de grootse werkgever maar brengt in verhouding niet zoveel buitenlands geld in het laatje.
- Gevaren voor de Senegalese economie liggen in de bureaucratie, de nog steeds grote Franse invloeden, de vele laaggeschoolden, weinig natuurlijke hulpbronnen, corruptie en een gebrekkig elektriciteitsnet. •

“I AM HAPPY TO
BE HOME!”

Fansu Drammeh Ceesay | *Eigenaar taxibedrijf in Gambia*

TAXI

KWABENA BUTU* HEEFT NU EEN TAXIBEDRIJF IN GAMBIA

In februari 2017 kwam de vrolijke Butu naar WereldWijd voor een intakegesprek, doorverwezen door het IOM. Hij was uit Gambia gevlucht vanwege het gevaar, veroorzaakt doordat zijn vader in de politiek zat, en was op zoek naar een beter leven. Butu woonde gedurende een jaar in enkele AZC's, waaronder die in Eindhoven, Weert en Heerlen. Zijn familie woonde nog in Gambia toen hij het bericht kreeg dat zijn vader was overleden. Omdat hij de oudste zoon in de familie was, had hij vanaf dat moment de verantwoordelijkheid en de zorg voor zijn broer en zus. Tegelijkertijd realiseerde hij zich dat zijn asielpcedure in Nederland geen kans van slagen had. Daarmee stond zijn besluit om naar Gambia terug te keren vast.

Het intakegesprek was 'makkelijk', want Butu wist precies wat hij wilde, namelijk een taxibedrijf starten. Hij wist ook precies welk soort auto hij wilde en we gingen op zoek. Voor deze zoektocht schakelde ik de hulp in van mijn neef, die automonteur is en graag wilde helpen om een goedkope auto te vinden. Na wat speurwerk via internet vonden we een mooie Volkswagen Passat in Vlaardingen. De auto werd gekocht, mijn neef regelde de papieren en we brachten de auto naar Gilze, naar de organisatie "Gambia for you", die de auto enkele weken later naar Gambia zou verschepen. Butu vloog, twee weken na onze kennismaking, naar huis terug met een vlucht die het IOM geregeld had. Hijzelf was daardoor eerder in Gambia dan zijn auto, zodat hij samen met het IOM in Gambia de benodigde formaliteiten kon regelen en betalen. Omdat het IOM in de hoofdstad Banjul destijds nog niet volledig opereerde, dreigde het regelen van deze formaliteiten helemaal mis te gaan. Maar met vereende krachten van het IOM Nederland, Butu, WereldWijd en IOM Banjul lukte het gelukkig toch om alles goed te regelen. Butu stuurde me een foto van zijn auto die in de haven stond. Geweldig om te zien!

Tijdens ons bezoek in april 2018 aan Gambia was het doel in dit geval tweeledig: we wilden kijken wat het IOM in Banjul voor 'onze' terugkeerders doet, en natuurlijk wilden we zien hoe het met onze taximan gaat. Met Butu had ik al enige tijd geen contact meer, hij reageerde niet op mijn berichten. Het IOM in Banjul had wel nog contact met hem en zo kreeg ik zijn nieuwe telefoonnummer. Hij bleek het overdag erg druk met zijn taxi te hebben en kon daarom alleen in de avond afspreken. Zo gezegd zo gedaan. Op maandagavond kwam hij met al zijn lengte en positieve uitstraling ons hotel binnengelopen. We schoten meteen met allerlei vragen op hem af. We wilden weten hoe het met hem gaat, of hij de auto daadwerkelijk gebruikt en of hij succesvol is.

Hij vertelde ons dat hij op zichzelf woont, dat zijn moeder hertrouwd is en met zijn broer en zus op het platteland woont. Hij heeft de Vlaardingse Volkswagen in de taxikleuren van Gambia geschilderd: geel met groene strepen. Zo'n taxi heet een Towntaxi, die veelal ritjes maakt voor 85 eurocent voor een gemiddelde rit. Ook rijdt hij volgens het systeem Seven-Seven Taxi, waarbij de auto gevuld wordt met passagiers voor 15 eurocent per persoon. Hij is een tevreden jongeman die het schoolgeld voor zijn jongere broer en zus betaalt. Hij zegt letterlijk: "I am happy to be home". Zijn vrienden verklaarden hem allemaal voor gek dat hij uit Nederland was teruggekomen, maar hij was vastberaden want in Nederland voelde hij zich niet vrij. En wij hebben hem daar een klein beetje bij kunnen steunen, en dat voelt goed. •

HET NAAIATELIER VAN EDWIN DIALLO* IN GAMBIA

Ruim een jaar geleden ontmoette ik Edwin Diallo bij WereldWijd, een jongeman van 35 jaar uit Gambia. Hij kwam mee met een vriend (ze woonden allebei in het AZC in Spaubeek) die een afspraak had bij WereldWijd. Deze vriend had het besluit genomen om terug te keren naar zijn land, Zimbabwe, waarbij WereldWijd hem hielp met het opstarten van een naaiatelier. Het beviel Edwin blijkbaar wat hij zag want twee maanden na dat bezoek belde hij ons op om voor zichzelf een afspraak te maken.

Hij was enthousiast geworden door de verhalen van zijn vriend. Zijn situatie was dat hij zijn vrouw en drie kinderen in Gambia had achtergelaten om op zoek te gaan naar een betere toekomst. Maar na een half jaar in Nederland besloot hij dat hier niet zijn toekomst lag. Hij had weinig tot geen kans op een verblijfsvergunning en aangezien de politieke situatie in Gambia intussen verbeterd was, nam hij het besluit om terug te gaan.

Edwin had verschillende plannen in zijn hoofd. In eerste instantie vroeg hij ons of wij een auto op wilden sturen (wat in principe mogelijk zou zijn geweest) maar uiteindelijk koos hij voor een metaalbewerkingsbedrijf en een naaiatelier. WereldWijd kocht voor circa € 550,- een generator en een lasapparaat. Daarnaast werd zijn kist gevuld met tweedehands materialen, zowel voor metaalbewerking als voor een naaiatelier. We konden hem o.a. vijf naaimachines meegeven. Na zijn terugkeer in januari 2017 stuurde WereldWijd zonder veel problemen de WereldTools kist op naar Banjul, de hoofdstad van Gambia.

April 2018: in een auto hobbelde en stuiterde de WereldWijd- en IOM-delegatie over een zandweggetje in de buurt van Banjul op zoek naar het bedrijfje van Edwin. Ik was benieuwd hoe een combinatie van een laswerkplaats en een naaiatelier eruit zou zien. Plotseling zie ik Edwin, hij heeft nog altijd zijn karakteristieke pet op, die hij blijkbaar nooit af doet, en ook zijn zware bromstem is nog hetzelfde. We lopen zijn werkplaats binnen, een betonnen bak van circa zes bij drie meter. Al snel wordt duidelijk dat hij zich geconcentreerd heeft op een naaiatelier. Hij heeft veel tijd en moeite gestoken in de de-

coratie van zijn bedrijf. Er is geen stukje beton meer te zien, alles is behangen met kleurrijk zeil. Het lijkt wel een groot mozaïek en doet ons een beetje denken aan een moskee. Het oog wil ook wat, en mede gezien de heftige concurrentie wilde hij er ook visueel uitspringen. En eerlijk is eerlijk, het resultaat ziet er indrukwekkend uit. Een leuk detail: het hout van de WereldTools kist gebruikte hij om meubeltjes te maken voor de inrichting van zijn zaak, een mooi voorbeeld van recycling.

Het lukt ons niet om ons vragenvuur te beginnen, want de muziek staat loeihard aan. Na ons verzoek om dit wat zachter te zetten horen we vervolgens continue het snerpnd gepiep van een of ander elektronisch apparaat. Edwin hoort het zelf nauwelijks meer, vertelt hij. Om me heen kijkend zie ik eigenlijk nauwelijks spullen die in de WereldTools kist zaten, op de generator na. Hij was begonnen met beide bedrijfjes, vertelde Edwin ons, maar toen dit niet voldoende liep, heeft hij de spullen uit de kist verkocht en het

* Vanwege privacyredenen is de naam van de deelnemer gefingeerd

“EEN BUSINESS- MAN IN HART EN NIEREN”

geld geïnvesteerd in drie mooie en sterke tafelnaaimachines. Hij heeft veel tijd, geld en moeite gestoken in het oppimpen van zijn zaak. Een deel van deze spullen kocht hij van het overgebleven startkapitaal. Na aftrek van de kosten voor de inkleding van de WereldTools kist, wat hem circa 400 euro kostte, had hij nog een bedrag over van zo'n 550 euro. Dit bedrag had hij volgens het IOM maar ten dele gebruikt. Hij wist zelf eigenlijk ook niet meer hoeveel hij gebruikt had van dit geld. De verklaring hierover was nogal warrig. De tafelnaaimachines kostten per stuk zo'n 20.000 Dallasi, omgerekend 350 euro, wat een hoop geld is in Gambia. Duidelijk werd wel tijdens het gesprek dat Edwin ons niet het achterste van zijn tong liet zien en een beetje vaag bleef. Hij vertelde verschillende versies over hoe hij dit alles bewerkstelligd had. Een gemiddeld maandsalaris van een doorsnee Gambiaan bedraagt namelijk circa 50 euro en de investeringen in zijn zaak waren een veelvoud hiervan. Hij heeft zelfs drie mensen in dienst die al het uitvoerende werk doen met de naaimachines en om beurten patronen teken op de 'tafel' buiten het atelier in de brandende zon. Edwin is de manager van het bedrijf. Eén woord van hem is genoeg om zijn personeel aan het werk te zetten dat, zo heb ik het gevoel, onder de indruk is van hem. Tijdens ons gesprek kwamen er regelmatig klanten binnen voor een bestelling. Een mevrouw liet zich een mooie jurk aanmeten en er wordt flink onderhandeld. Zo te zien een goed lopende zaak.

Al met al een geslaagde reïntegratie, en de kist van WereldWijd was daarbij een flinke steun in de rug geweest voor Edwin Diallo, een businessman in hart en nieren. Tenslotte vertelde hij nog dat wanneer hij een andere optie zou zien om meer geld te verdienen hij deze zou aanpakken en het naaiatelier zou opgeven. Edwin redt zich wel. •

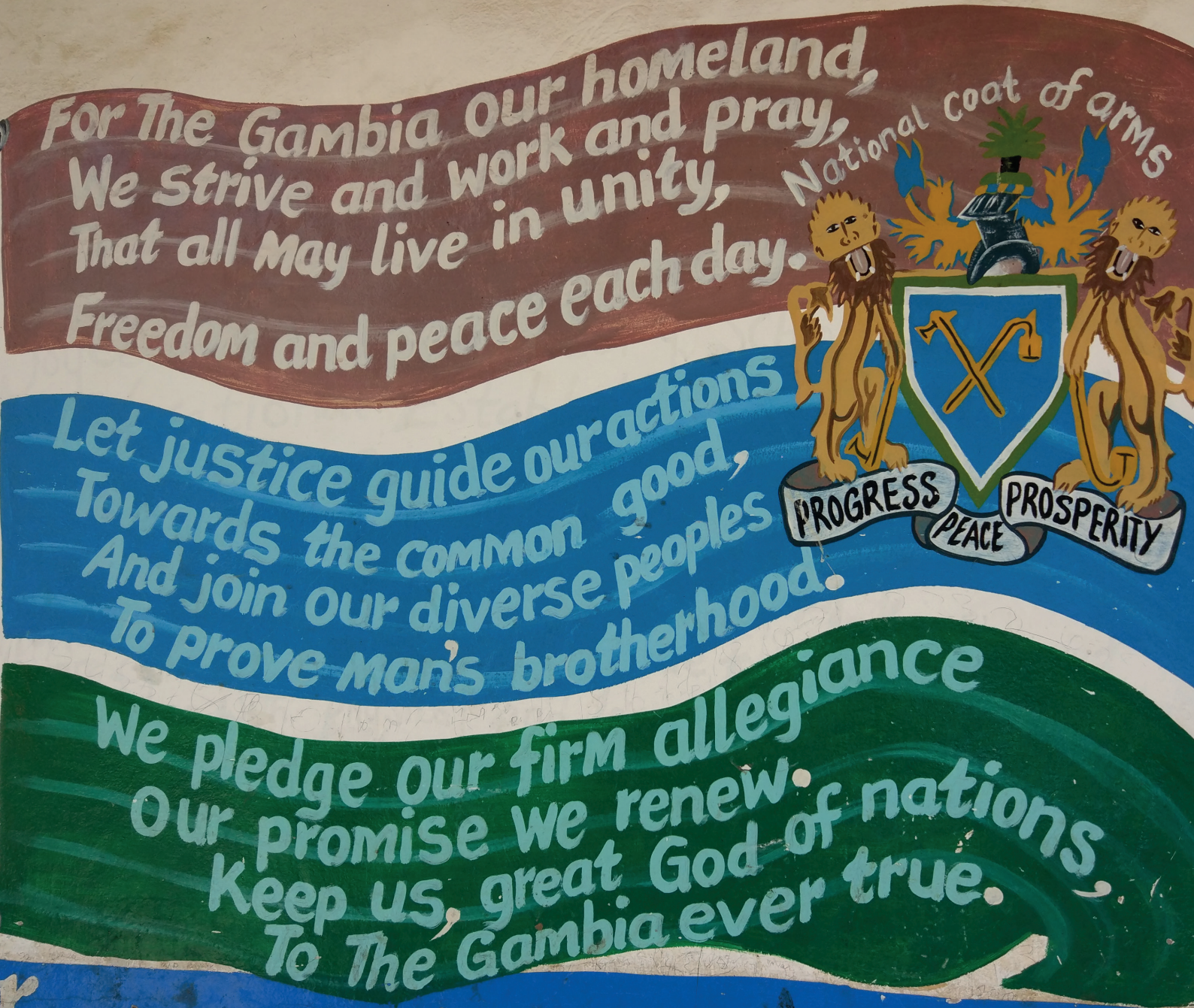

EEN OUDE TRAPNAAIMACHINE

Tijdens onze veldreis door Gambia en Senegal komen we veel kleine bedrijfjes tegen. We zien langs de weg laswerkplaatsen, timmerbedrijven, kapsalons, winkeltjes, carwashes, garages en naaiateliers. Teveel voor ons om te bezoeken, maar op een verloren moment stoppen we aan het strand van Serekunda in Gambia toch even bij een naaiatelier.

Daar zien we een oude degelijke Pfaff-naaimachine die zonder elektriciteit werkt. De eigenaar van dit naaiatelier heeft deze trapnaaimachine gekocht voor 7000 Gambiaanse Dalasi, een slordige 120 euro. Dit bedrag staat in Gambia gelijk aan zeker twee maandsalarissen. Bij WereldWijd krijgen we dergelijke machines nog regelmatig gratis aangeboden, en op deze reis hebben we maar weer eens gezien dat deze oude machines zeer zeker bruikbaar zijn in landen waar de stroom regelmatig uitvalt! •

DUMA BAGNE* EN ZIJN **KLUSBEDRIJF** IN GAMBIA

Op de tweede dag van onze veldreis bezoeken we Madun. WereldWijd stuurde deze man uit Gambia vorig jaar een grote kist met materialen voor een klusbedrijf. In zijn WereldTools kist zaten een workmate, een lasapparaat, een cirkelzaag, een kettingzaag, boormachines, een computerset en nog veel meer. De kist was tot de nok toe gevuld met gratis materialen.

Ik herinner me nog dat we samen voor een lege kist stonden en hij zorgvuldig de gereedschappen uitkoos, terwijl ik met pen en papier ernaast stond om op de paklijst te noteren wat er in de kist ging. Naarmate de kist voller werd, werd Duma blijer. Hij kon bijna niet geloven dat deze spullen allemaal voor hem zouden zijn. Ard Venhuizen van het IOM had deze jongeman naar ons doorverwezen en hij had gelijk gehad toen hij me vertelde dat Duma heel veel baat zou hebben bij onze WereldTools kist. Maar op welke manier, dat bleek pas bij ons bezoek aan Gambia.

Samen met de IOM medewerkers rijden Ed Peters en ik door de stoffige straten van een van de buitenwijken van Serekunda, de grootste stad van Gambia. Onderweg ontmoeten we een Kankurang, een verklede man die in Gambia bij ceremonies optreedt als een soort god om kwade geesten te verdrijven. Inmiddels is Marian, de vrouw van Duma, bij ons in de auto gestapt. Het blijkt dat Duma er vandaag niet bij kan zijn omdat hij tweedehands kleding aan het inkopen is in Guinee Bissau. Jammer maar helaas. In een van de stoffige straten stappen we in de hitte uit, vlak voor een soort winkeltje. We zien tralies met daarachter half gevulde schappen. Op het eerste gezicht zie niks van wat er allemaal in onze kist zat. Ik denk bij mezelf: "Is dit alles? We zouden toch een klusbedrijf bezoeken?". Maar dan zien we de eerste naaimachine met de voor ons bekende sticker OK erop. Dit betekent dat een van onze vrijwilligers de naaimachine heeft gecontroleerd en goedgekeurd. Dan zien we nog een tweede machine. Met deze naaimachines verdient de moeder van Duma geld met verstelwerkzaamheden. De vader van Duma heet ons hartelijk welkom. Hij staat ons te woord en leidt ons rond.

We lopen via de achterdeur van het winkeltje naar buiten en bevinden ons ineens op een schoolplein van een nursery, een kleuterschool. Duma's vader is het hoofd van deze school. We

gaan naar zijn kantoor. Tot onze verrassing staan er in de hoek van het kantoor enkele van onze materialen: de workmate, de tafelcirkelzaag, de kettingzaag en nog enkele andere apparaten. Deze worden gebruikt om te verhuren. Ik vraag ook naar het lasapparaat. Duma's vader vertelt dat daarmee een neef aan de andere kant van de rivier een laswerkplaats is gestart. Omdat de concurrentie in hun buurt te groot was, besloten ze namelijk om wat verder weg te gaan zitten met een laswerkplaats zodat er meer werk zou zijn. We filmen en fotograferen en gaan dan met de hele delegatie onder een mangoboom zitten om nog wat na te praten met de vader. Duma's vader heeft veel te vertellen over de reis van zijn zoon. In 2016 en 2017 zijn veel jongeren uit Gambia vertrokken. De reis ging via Libië met de boot naar Lampedusa waarbij ze veel gevaar liepen. Ook Duma vertrok uit Gambia. Zijn ouders waren destijds erg bezorgd, zeker toen ze een bericht kregen dat ze voor hun zoon een losgeld moesten betalen van 75.000 Dalassi, bijna 1300 euro. Dat is in Gambia een fortuin. Een gemiddeld maandsalaris van een werkende Gambiaan bedraagt nog geen 3000 Dallassi (ongeveer 50 euro). Ze moesten een lening afsluiten om hun zoon vrij te kopen. Duma is daarna doorgereisd naar Nederland. Toen het hem duidelijk werd dat een toekomst in Nederland niet voor hem was weggelegd keerde hij terug naar zijn familie.

De familie is heel erg blij dat Duma bij WereldWijd terecht is gekomen. Ze zijn heel blij met alle materialen. Wij realiseren ons dat dit een bescheiden bijdrage is aan het welzijn en de welvaart van een hele familie. Als dank voor ons bezoek krijgen we onder de mangoboom een heerlijke maaltijd voorgezet. Na vele foto's en een uitgebreid afscheid zetten we daarna onze reis voort. Als we weer terug zijn in het hotel, appt Duma ons nog enkele foto's en een filmpje van het lasbedrijf, waar we de verschillende gereedschappen, zoals hamers, haakse slijpers en een lasapparaat uit onze WereldTools werkplaats in werking zien. Ook heb ik nog steeds alle OK-stickers in mijn hoofd en dat doet me deugd. Ondanks dat het klusbedrijf een beetje verspreid is over verschillende plekken, durven we toch te concluderen dat dit project geslaagd is. •

* Vanwege privacyredenen is de naam van de deelnemer gefingeerd

DE TERUGKEER VAN FABAKARY CEESAY: IDEALISME CONTRA HARDE REALITEIT

Ons tweede bezoek tijdens de veldreis in Gambia is aan Fabakary Ceesay, een bijzondere terugkeerder van het WereldTools project. Hij had een voor ons ongebruikelijke wens: hij wilde namelijk een persbureau opzetten. We ontmoeten Fabakary langs een drukke weg. Hij zit wat met mensen te kletsen voor een ijzeren poort met een dik hangslot. Blijkbaar is de sleutel zoek want er verschijnt een jongen met een ijzerzaag om het slot open te zagen. Zo gaat dat hier. Hij opent de poort, ik ben erg benieuwd naar zijn bedrijf. Voordat ik verderga wil ik even stilstaan bij de achtergrond van Fabakary.

Fabakary is journalist van beroep, een gedreven en gepassioneerde man die het als zijn roeping ziet om misstanden in zijn land aan te pakken. En misstanden waren er volop in Gambia. Het land is 22 jaar geregeerd door een dictator van het zuiverste soort die elke vorm van oppositie en kritiek keihard onderdrukte. Een journalist die het waagde kritisch te zijn speelde letterlijk met zijn leven. Fabakary trok zich hier niets van aan en bleef artikelen schrijven tegen het regime. "I had to run for my life", zo verklaart hij zijn vlucht naar Nederland in 2012. Al snel werd zijn asielaanvraag geaccepteerd en kreeg hij een huis in Lelystad, waarna hij zijn vrouw en 2-jarige dochtertje kon laten overkomen. Fabakary is echter een Gambiaan in hart en nieren. Hij nam zich voor om, zo snel als de politieke situatie het zou toelaten, naar Gambia terug te keren. "I love my country so much". Begin 2017 was het zo ver. De dictator negeerde de verkiezingsuitslag en bleef regeren zoals hij altijd had gedaan. Een Afrikaanse troepenmacht dwong hem echter te vertrekken. Een burgeroorlog bleef gelukkig uit. In huize Ceesay in Lelystad was het intussen ook onrustig. Fabakary wilde zo snel mogelijk terug, maar zijn vrouw wilde in het veilige Nederland blijven waar hun inmiddels 7-jarige dochter zich al helemaal gesetteld had. "It almost came to a divorce", vertelde Fabakary mij.

Ik ontmoette Fabakary in februari 2017 bij WereldWijd. Hij vertelde mij zijn geschiedenis en dat hij van plan was om een eigen onafhankelijk persbureau op te richten, samen met een tiental collega's die ook het land waren ontvlucht.

Hij zocht materialen om dit persbureau mee in te richten: computers, laptops, printers enzovoort. En daarnaast wilde hij graag naaimachines, visnetten en voetbalspullen mee naar Gambia nemen om cadeau te doen aan zijn familie. Een Afrikaan denkt nooit alleen maar aan zichzelf, maar met name aan zijn familie. Enige tijd later stonden drie tot de nok toe gevulde WereldTools kisten klaar voor transport. Fabakary was intussen al op een regenachtige dag in maart 2017 teruggekeerd naar het ongetwijfeld veel warmere Gambia.

Dit alles flitste door mijn hoofd toen de poort naar zijn persbureau werd opengemaakt. De ruimte, een betonnen schuur van circa 8 bij 3 meter, stond vol met computers en printers van WereldWijd. Een A3 printer die hij in Banjul had aangeschaft stond in een hoek en bleek niet te functioneren. Wij maken kennis met zijn collega-journalisten. Met zijn zessen proberen ze

“I HAD TO RUN FOR MY LIFE”

het persbureau te runnen. Wekelijks brengen ze een krant uit, The Trumpet. Het grootste probleem was echter het drukken van de krant, zo bleek al snel. Het niet functioneren van de A3 printer was een grote tegenslag. Wekelijks de drukkosten moeten ophoesten werd steeds lastiger. Fabakary's collega's zijn van hetzelfde slag als hij. Gedreven en gepassioneerd vertellen ze over hun ervaringen hoe het is om journalist te zijn in Gambia. Nog altijd bestaan er wetten in Gambia die gevaarlijk zijn voor de journalisten. Rijk worden ze zeker niet van het uitbrengen van de krant, integendeel, de drukkosten zijn eigenlijk veel te hoog en er moet geld bijgelegd worden. En dat is niet makkelijk in Afrika. Iedereen is bezig met de struggle for life om te kunnen voorzien in de dagelijkse behoeften van de familie. En daar wringt het ook bij Fabakary....

Weer even terug in de tijd....Na zijn terugkeer in 2017 heeft hij met ondersteuning van WereldTools een taxi aangeschaft. Een kennis rijdt voor hem in deze auto, dat is een goede inkomstenbron. Daarnaast heeft hij voor een jaar de huur van een mooi groot huis betaald en een goede (en dus dure) school voor zijn dochter geregeld. Zijn vrouw en dochter waren er eigenlijk tegen om terug te keren, wellicht dat dit een doekje voor het bloeden was. Hij had hier dus veel geld in gestoken. Geld dat hij nu dringend nodig heeft. In maart 2018 is namelijk hun zoontje Momodou geboren. Tijdens de bevalling staakte al het ziekenhuispersoneel en moest Fabakary noodgedwongen de hulp inroepen van particuliere dokters die peperduur zijn. De bevalling verliep zeer moeizaam en het jongetje moest met een keizersnee gehaald worden. Op zulke momenten mis je de Nederlandse gezondheidszorg wel. De keizersnee ging niet goed, met een fikse ontsteking tot gevolg, wat weer enorme kosten met zich meebracht voor medicatie. Geld dat Fabakary niet meer had...

Terug in het persbureau. Toen mijn collega Matje vroeg of hij blij was dat hij was teruggekeerd gaf hij aan dat hij voor 70% spijt had van zijn besluit, wat ons allen op dat moment verraste. Dit had echter alles te maken met de situatie van zijn vrouw. Hij vroeg ons om mee te gaan naar zijn huis om zijn vrouw te ontmoeten. Voor Gambiaanse begrippen liepen we een behoorlijk groot appartement binnen, ruim en lekker koel. Ook hier stonden nog veel spullen uitgestald die WereldWijd hem gedoneerd had. Voor de deur stond ook nog een stoffige ongebruikte auto. Zijn vrouw lag in bed en begroette ons vriendelijk. Iedereen mocht de 3 weken oude Momodou bewonderen. Na het bezoek beloofden wij hem te helpen en in Nederland op zoek te gaan naar een fonds of een stichting die hem kon helpen bij de aanschaf van een A3 kleurenprinter.

Fabakary's prioriteit lag tijdens ons bezoek ergens anders. Hij werd vaak door zijn vrouw gebeld en hij maakte zich grote zorgen om haar. Hij zal zich zeker bewust zijn van het gegeven dat de medische en financiële problemen niet bestaan zouden hebben als hij in Nederland was gebleven. Hij heeft zijn idealen gevolgd om een persbureau op te richten in zijn geliefde Gambia om te strijden voor rechtvaardigheid maar is geconfronteerd met de harde realiteit om te overleven in Afrika. •

Zie ook een IOM Publicatie over Fabakary: <https://indd.adobe.com/view/f21ef5ca-33cc-47f2-9696-d24d061d83a6>

STICHTING GAMBIA FOR YOU

In 2017 kwam Stichting WereldWijd voor het eerst in aanraking met mensen die naar Gambia wilden terugkeren. Wij zoeken altijd naar transportmogelijkheden en tijdens het zoeken kwam ik dit keer in contact met Marcoen Oomen, verbonden aan de stichting Gambia for you. Deze stichting regelt containertransporten met hulpgoederen naar Gambia. Met de winst die de stichting maakt steunen ze kleinschalige ontwikkelingsprojecten. Voor het transport van een aantal WereldTools kisten en een auto hebben we dankbaar gebruik gemaakt van hun diensten. Het toeval deed zich voor dat Marcoen tijdens ons bezoek aan Gambia zelf ook in Banjul was en we maakten een afspraak om hem daar te bezoeken.

Wederom reden we vanaf de geasfalteerde hoofdstraat een stoffige zandweg in. Het verbaast ons telkens om te zien dat alle vrouwen daar smetteloos en prachtig gekleed, zonder stof of vlekken, over straat lopen, maar dit terzijde. Na een kort ritje in een wijk waar zo te zien veel grote metaalverwerkingsbedrijven gevestigd zijn, komen we aan bij de loods van Gambia for you, we zien het aan de stickers op de blauwe poort. Marcoen en zijn Gambiaanse compagnon zijn er nog niet. We moeten even onder een boom in de schaduw wachten. Na 10 minuten (en dat is in Gambia niet lang wachten!) komt er een enorme vrachtwagen met een megagrote container aangereden. Ik geloof dat we echt op het goede moment zijn gekomen, want container nummer 96 wordt net vanuit de haven afgeleverd. Even later komt Marcoen met zijn zus Anita aangereden. Twee vriendelijke en vrolijke Brabanders, die ons tijdens het lawaai en de drukte van het uitladen vertellen hoe zij het een en ander regelen om hulpgoederen vanuit Nederland, België en enkele andere Europese landen naar Gambia te vervoeren.

Marcoen is een echte 'Hands-on' man, een doener die niet van veel toestanden en discussies houdt. Als hij zijn verhaal vertelt hoe hij Gambia for you gestart is, klinkt het heel eenvoudig, maar dat is het zeker niet. Hij is naar Gambia gekomen omdat zijn zus hem al vaker had gevraagd een keertje mee op vakantie te gaan. Het land beviel hem heel goed. Hij had plannen om een huis te bouwen in Banjul en verzamelde in Nederland bouwmaterialen die hij in een container wilde opsturen. Dat bleek heel duur te zijn. Hij zocht en vond tijdens zijn verblijf in Gambia een partner, Matarr Faye, die nu alle zaken in Gambia regelt. Zo werd er een goed lopende exportorganisatie van Nederland naar Gambia opgezet. Vanuit Nederland is inmiddels de 100e container onderweg. Op het moment dat de containers uitgeladen moeten worden heeft Marcoen een goed betaalde klus voor een tiental sterke jongens, die voor enkele uren sjuwen betaald krijgen wat anderen in een week verdienen. We filmen en fotograferen de loods

en de enorme container. Zo kunnen we voortaan aan Gambiaanse terugkeerders in Nederland laten zien hoe hun spullen naar Gambia vervoerd worden. Voor Marcoen is Gambia for you een uit de hand gelopen hobby, waarmee hij veel mensen ondersteunt. Zo vertelt hij dat hij een keer op een vuilnisbelt een vrouw met 6 kinderen ontmoette; ze leefden in een krot dat lekkages had. "Nou, dat vrouwke kan daar toch nie wonen? Dan bouwen we toch voor haar een mooi huisje als dat kan? Gewoon doen", aldus Marcoen op z'n Brabants. Voor ons een goed contact en een mooi verhaal.

Naast Gambia for you hebben we ook gebruik gemaakt van de diensten van andere transportorganisaties, zoals Mission and Relief, World Wide Bagages, Stichting Hakuna Matata, Sardar Xpress, Wijsen logistics en Curfs Logistics. •

“NA EEN LANGE WANDELING
KOMEN WE BIJ EEN
VIJFTAL HOUTEN BOTEN”

KEIBO TOUMBA*, **DE VISSER** IN SENEGAL

Op een wederom zonnige dag in Senegal stappen we in de auto om een bezoek te brengen aan Toumba, een jongeman waarmee ik in 2017 een intakegesprek had voor terugkeerondersteuning door WereldTools. Toumba is een rustige jongen die redelijk Engels spreekt. Op het moment dat ik hem voor het eerst spreek verblijft hij ongeveer 2 jaar in Nederland, waarvan een deel in de illegaliteit. Toumba komt uit een vissersomgeving, dat zien we als we in april 2018 ter plekke aankomen om hem te bezoeken. Het is een heel indrukwekkend bezoek.

Het is een heel indrukwekkend bezoek. We rijden met de Nederlandse- en Senegalese IOM-medewerkers tot aan een soort havenplek waar de verharde weg ophoudt en we langs containers, betonnen gebouwen en veel stof rijden. Op een zanderige kruising staat Toumba, een gespierde jongeman met een trotse glimlach, op ons te wachten. Samen met hem gaan we te voet verder door de smalle steegjes van deze vissersgemeenschap. Het lijkt wel of hij iedereen kent, want overal stoppen we en maken we een praatje met deze en gene. Ook ontmoeten we iemand die al in 2011 is teruggekeerd en nog een paar Nederlandse woordjes met ons kan wisselen. Na een korte, maar toch langdurige, wandeling komen we aan bij het bedrijf. Het gaat hier om een bedrijf waar vis gevangen, gedroogd en gerookt wordt. Voordat we de vissersboten kunnen zien, lopen we langs de kustlijn die bedekt is met een bruinigrijze- en rokerige laag met kleine vuurtjes waar vis gerookt wordt. Het hele strand is bedekt met een dikke laag afval. Het is voor ons een wereldvreemde plek, bijna angstaanjagend, alsof dit het eind van de wereld is. We kunnen de sfeer bijna niet omschrijven en zijn er stil van. Het stikt er van de vliegen, er ligt overal rotzooi, en het stinkt enorm.

Dan komen we bij een 5-tal houten boten, met prachtige kleuren beschilderd, klaar om de zee in te gaan. Op elke boot is er aan de achterzijde plek voor een flinke buitenboordmotor. Wij hebben voor Toumba ook een buitenboordmotor in de WereldTools kist gedaan, samen met andere materialen die handig kunnen zijn voor een visser. Toumba heeft in de tijd tussen zijn vertrek uit Nederland en ons bezoek aan hem in Senegal, dat is ongeveer 7 maanden, continu met mij geappt over de aankomst van zijn kist en het ontvangen van een bedrag van 400 euro dat hij

nog in zijn bedrijf kon investeren. Zijn vraag was telkens wanneer de materialen zouden aankomen en ook wanneer ik op bezoek zou komen. In dit geval heeft het enkele maanden geduurd voordat hij de kist met materialen in handen had. Dit had enerzijds te maken met de lange transporttijd, de kist werd verscheept, en anderzijds met de tegenvallende procedures die gevolgd moesten worden om de kist door de douane te krijgen. Op het moment van ons bezoek had hij voor 300 euro hout gekocht om een boot te bouwen. Dit hout was voldoende voor de helft van de boot. Ter vergelijking: het maandinkomen van een visser in Senegal is ongeveer 200 euro. De buitenboordmotor die hij van ons kreeg moet aangepast of zelfs vervangen worden omdat de staart te kort is. Dit is voor ons een leermoment. Als we in de toekomst met een visser praten die een buitenboordmotor wil hebben, moeten we niet alleen naar het merk vragen, maar ook naar andere zaken. Inmiddels hebben we ook een andere transportmogelijkheid gevonden, waardoor een terugkeerder naar Senegal veel sneller de WereldTools kist in zijn bezit kan krijgen. Toumba gaat er het beste van maken, ook al duurt het nog even eer hij alles op de rails heeft. Iets wat ons tijdens dit bezoek aan hem heel erg opvalt is dat het hier in deze hechte vissersgemeenschap niet gaat om het bedrijf van een individu, maar om een groep mensen die elkaar kennen en elkaar helpen. Dat is in een land als Senegal van onschatbare waarde. Toumba zal waarschijnlijk nooit een rijk man worden, maar hij voelt zich geborgen in zijn beschermende omgeving. Hij is blij dat hij weer terug is in Senegal en dat hij niet meer door de straten van Nederland hoeft te zwerven. •

* Vanwege privacyredenen is de naam van de deelnemer gefingeerd

SCOOTERVERHUUR IN SENEGAL

Om onze tijd in Afrika zo nuttig mogelijk te besteden brengen we op de laatste dag, waarop geen afspraak gepland is, een bezoek aan Cheikh*, een jongeman die zonder een kist van WereldTools naar Senegal is teruggekeerd.

Vanuit Dakar rijden we over een van de mooiste snelwegen die ik ooit in Afrika gezien heb. Het is een ware kopie van de Autoroute du soleil in Frankrijk, compleet met Péage, witte wegwijzers en bruine informatieborden voor toeristen. Het enige verschil met Frankrijk is het uitzicht op de enorm grote baobabs (apenbroodbomen) die er overal in het uitgedroogde landschap staan. We komen aan in Saly, een van de grootste toeristenplaatsen aan de kust van Senegal. En ook al loopt het toeristenseizoen ten einde, we zien nog veel badgasten in bijbehorende kledij overal over de straten lopen. Er zijn heel veel restaurants en souvenirswinkeltjes en iedereen wil je wel wat verkopen of je uitnodigen om naar een discotheek te gaan. Cheikh rijdt met een vriend achterop de scooter voor ons uit. We stoppen bij een bedrijf dat scooters en quads verhuurt aan toeristen. Als we

Cheikh vragen in welk AZC in Nederland hij heeft gewoond, komen er uit zijn portemonnee een zorgpas, een COA-kaart, een OV-chipkaart en een dagkaart tevoorschijn. Die zal hij altijd bewaren als souvenir. Een leuk detail is dat hij ook nog weet dat hij in Nederland buslijn 17 in Dalfsen moest nemen....

Cheikh had geen kist van WereldTools meegekregen. Wel kreeg hij geld van het IOM om twee scooters te kopen. Dat bleek een gouden greep: hij vertelt dat hij binnen enkele maanden genoeg winst had gemaakt om een derde scooter te kopen. Hij stalt zijn scooters bij een vriendin en betaalt daar huur voor. Een

mooi succesvol verhaal. Wellicht is zo iets een goed idee voor andere terugkeerders. En misschien kan WereldTools in een dergelijk volgend geval ook nog gereedschappen meegeven. Maar deze jongeman is zeer tevreden. Ondanks dat hij een heftige vluchtroute via Libië en Italië naar Nederland heeft genomen is hij uiteindelijk toch weer veilig teruggekeerd in zijn land. •

* Vanwege privacyredenen is de naam van de deelnemer gefingeerd

DIOUF DAUDA EN ZIJN **KIPPENFARM** IN SENEGAL

Enkele uren voordat we naar huis vliegen bezoeken we het bedrijf van Diouf Daouda. Diouf is in de zomer van 2017 teruggekeerd naar Senegal met een WereldToolskist vol agrarisch gereedschap, handgereedschap, een hogedrukspuit en naaimachines met toebehoren. Hij had het plan om een kippenfarm of ander agrarisch bedrijf te starten. De naaimachines waren bestemd voor zijn nichten. Tot onze teleurstelling zullen we niet met Diouf zelf kunnen praten, maar met een vriend en zakenpartner.

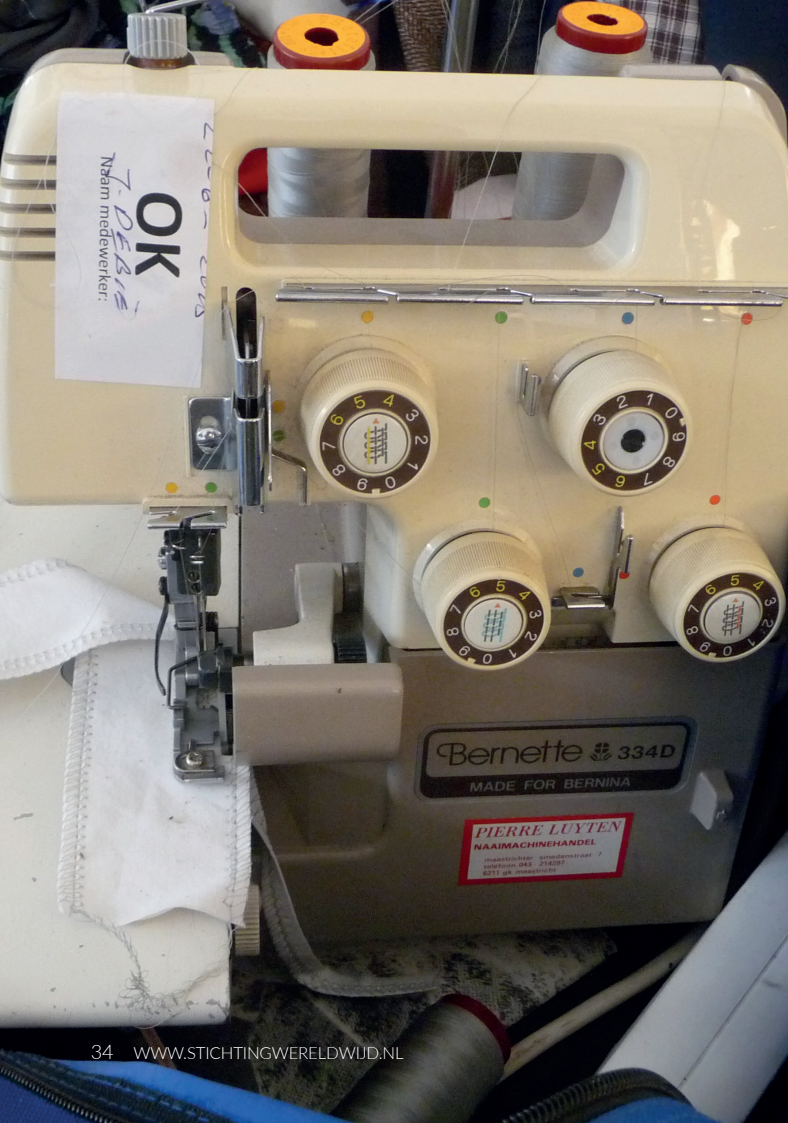
We rijden naar een stoffige buurt en je ruikt meteen dat hier veel kippen gehouden worden. De zon is heet en het zand is mul en de betonnen gebouwen maken deze “kippenwijk”, waar meerdere agrarische bedrijven zitten, niet echt mooi. In deze buurt zit de bedrijvigheid veilig achter de muren en zo ook het bedrijf van Diouf. De ijzeren poort gaat open en we zien een open akkerveld zo groot als een voetbalveld waar aubergines, uien en andere groenten verbouwd worden. Aan de zijkanten zien we de stallen waar kippen gehouden worden, legkippen en vleeskippen. Diouf is met zijn zakenpartner gestart met 500 kippen en inmiddels is het bedrijf uitgebreid naar 3000 stuks. Het is voor Senegalese begrippen een middelgroot bedrijf. Ze hebben 7 man personeel in dienst: 3 werknemers zorgen voor de kippen en 4 voor de landbouw. De legkippen zijn kortgeleden aangeschaft en de eierverkoop zal snel kunnen starten. De stallen en het land worden gepacht. Na een lange en uitgebreide rekenom kunnen we ervan uitgaan dat deze business winstgevend kan zijn. Graag hadden we Diouf zelf gespro-

“THANKS
FOR YOUR
GREAT HELP,
I REALLY
APPRECIATE
IT!”

ken om te vragen hoe het hem gaat. Van zijn vriend begrijpen we dat hij het bedrijf wil uitbreiden en voor werk naar Egypte vertrokken is. Blijkbaar is het bedrijf toch niet winstgevend genoeg en moet er geld bijkomen, maar het fijne weten we nog niet. De Senegalese IOM-medewerker belooft ons om te achterhalen wat er met de materialen uit onze kist gebeurd is en hoe het met Diouf gaat. Het bedrijf dat hier op poten gezet is, is zeker geslaagd. Maar we gaan toch nog met een aantal vraagtekens weg.

Weer terug in Nederland hebben we alsnog contact met Diouf en we vragen hem wat hij met de materialen uit de kist heeft gedaan. Hij laat ons weten dat hij een aantal materialen heeft verkocht en dat hij de opbrengst hiervan heeft geïnvesteerd in de kippenfarm. Hij appt: “Thanks for your great help, I really appreciate it!” We zijn allemaal tevreden over dit project. •

NAWOORD VELDREIS

Nu ik dit schrijf zijn we alweer bijna een week terug van de veldreis naar Gambia en Senegal. De storm aan indrukken van een week in Afrika is gaan liggen. De foto's zijn bekeken, de verslagen zijn geschreven, back to normal, tijd voor reflectie.

Het doel van de reis was natuurlijk in eerste instantie een bezoek te brengen aan de terugkeerders van het project WereldTools. We wilden gaan kijken of de geplande bedrijven gestart waren en of ze succesvol zijn, of de door ons opgestuurde materialen van nut zijn voor de mensen, en wat de verbeterpunten zijn voor ons project. Daarnaast wilden we een beeld krijgen van de context waarin de mensen teruggekeerd waren: hoe ziet de economische situatie er uit, is er nog een sociaal netwerk aanwezig en hoe functioneert dit. En natuurlijk verheugden we ons ook op de ongetwijfeld vele persoonlijke ervaringen.

De vier mensen die wij in Gambia bezocht hebben zijn allen succesvol te noemen. Allen zijn gestart met het geplande bedrijf, maar steeds op een verschillende manier. Edwin van het naaiatelier heeft, op de generator na, alles verkocht wat in de kist zat en van de opbrengst hiervan investeringen gedaan in een goedlopend naaiatelier. Fabakary van het persbureau gebruikt gedeeltelijk de spullen uit de kist voor zijn bedrijf, maar veel spullen staan nog opgeslagen bij hem thuis. Ceesay gebruikt zijn taxi dagelijks en verdient er zijn boterham mee. Jagne gebruikt en verhuurt zijn materialen voor een klusbedrijf. De materialen staan dus niet in één ruimte maar zijn verspreid over meerdere locaties.

Eenzelfde beeld in Senegal. Tamedou probeert een vissersbedrijf op poten te zetten, Diouf heeft met een partner een behoorlijke kippenfarm/agrarisch bedrijf opgezet.

Wat al snel duidelijk wordt, is dat niemand hier iets alleen doet. De groep als sociaal vangnet is van groot belang in beide landen. Het duidelijkst werd dit bij het bezoek aan de Senegalese visser Tamedou. Hij had veel moeite om zijn plan te realiseren door technische problemen (de buitenboordmotor moest aangepast worden aan de omstandigheden) en financiële moeilijkheden (hij had te weinig geld om voldoende hout te kopen voor een boot). Maar hij was onderdeel van een hechte vissersgemeenschap, waar elkaar helpen en opvangen belangrijker is dan concurrentie en winstbejag. Eenmaal behorend tot een groep, blijf je behoren tot die groep. Dit is ongetwijfeld voor veel terugkeerders vanuit Europa een geruststellende gedachte. Fabakary verdeelde de voetballen, shirts en visnetten uit zijn kist onder de familie en vrienden. Dat heeft niets te maken met het geplande bedrijf, maar wel met de zorg voor de groep. Diouf helpt zijn vader, die directeur is van een kleuterschool, met het maken van schooluniformen. Veel terugkeerders huren personeel in (Diouf heeft

zeven mensen in dienst, het naaiatelier drie mensen, Fabakary runt het bedrijf samen met vijf collega's), niet alleen om hen werk te laten verrichten maar ook om de omgeving mee te laten profiteren van "de kist". In toekomstige gesprekken met terugkeerders uit welk Afrikaans land dan ook, zal dit punt niet onbesproken blijven. Ook bleek tijdens onze reis maar weer eens dat de vele vrijwilligers die voor WereldTools spullen opknappen, goed en zinvol werk verrichten.

Wat mij enorm is bijgebleven van de veldreis zijn de enorme tegenstellingen in Afrika.

DE KUST: het strand voor de toeristen in Gambia met het witte zand en de palmbomen, tegenover het strand van de visserswijk in Dakar dat meer leek op een geëxplodeerde en zwaar vergiftigde vuilnisbelt waar ze nog nooit van Greenpeace of afvalscheiding gehoord hebben.

DE INFRASTRUCTUUR: de overvolle en slecht begaanbare wegen en verkeerschaos, tegenover de fantastische driebaans "Franse autoroute" naar Dakar. De herrie en chaos op het vliegveld van Banjul, tegenover de hypermoderne luchthaven in Senegal.

DE MENSEN: de stoffige en vervuilde volkswijken, tegenover de veelal kleurrijke en smetteloos schone kledij van de mensen (hoe spelen ze dit klaar?). The struggle for life die de meeste mensen dagelijks moeten voeren (van 50 euro per maand rondkomen is ook voor een Gambiaan moeilijk) tegenover de vriendelijke, opgeruimde en gastvrije aard van de mensen.

**“AFRIKA,
WAARLIJK EEN
CONTINENT
MET TWEE
GEZICHTEN”**

VELDREIS KENIA EN UGANDA

In de laatste week van mei en de eerste week van juni 2017 heeft WereldWijd een veldreis gemaakt naar Kenia en Uganda. In deze twee landen hebben we 15 terugkeerders bezocht. Het doel van de veldreis was het monitoren van de deelnemers: het onderzoeken of het WereldTools project de doelen bereikt had waarvoor het is opgezet. Onze projectpartner is de IOM (Internationale Organisatie voor Migratie). De reis bestond uit twee delen: in het eerste deel werd Kenia bezocht door Wladziu van Hugten (vrijwilliger) en Matje Mattheij (projectmedewerkster) van Stichting WereldWijd; tijdens het tweede deel in Uganda reisde Rowana Duinkerr van de IOM met ons mee. Hier volgt een korte beschrijving van de reis en onze bevindingen, en verhalen over de 15 deelnemers.

De reis begon dus in Kenia, waar we een naaiatelier, een copyshop, een internetcafé/elektricien, een landbouwproject en een computerschool bezochten. Deze reis duurde 5 dagen; voor sommige terugkeerders trokken we een hele dag uit omdat de te reizen afstand heel groot was.

Over land zijn we vervolgens doorgereisd naar Uganda, waar we een medical centre, een kippenfarm, winkeltjes, een school en een copyshop bezochten.

Over elk bezoek hebben we een verhaal geschreven. Die verhalen leest u in deze Magazine. De algemene conclusies van onze reis zijn de volgende:

- 6 terugkeerders zijn geslaagd met het uitvoeren van hun originele plan, 4 terugkeerders hebben hun plannen deels aangepast en zijn daarna ook geslaagd, 5 terugkeerders moeten nog starten (net terug en in afwachting van de WereldToolskist) of zijn nog bezig.
- Elke terugkeerder had bij thuiskomst een netwerk van vrienden of familie om hem of haar op te vangen.
- Succes hangt af van motivatie, netwerk, en familie.
- Van alle terugkeerders heeft niemand er spijt van teruggekeerd te zijn. Wel wordt door hen gezegd dat ze van de tijd in

Nederland veel geleerd hebben, en dat ze zichzelf zijn tegengekomen. Niet iedereen zou het anderen aanraden naar Nederland te gaan om daar het geluk te zoeken.

- Een internetcafé is tegenwoordig achterhaald, het opzetten van een computerschool is wel zinvol.
- In Uganda is het opzetten van een agrarisch bedrijf heel nuttig.
- Een terugkeerder betekent vaak veel voor de omgeving, bijvoorbeeld door het creëren van werk voor anderen.
- Als je net teruggekeerd bent is het raadzaam om eerst goed te onderzoeken of het plan dat je in Nederland had, echt haalbaar is.
- Het is verstandig om, in afwachting van de WereldToolskist, niet alvast een werkruimte te huren. Soms duurt het transport namelijk veel langer dan verwacht.
- Al deze terugkeerders waren niet vanwege onveiligheid naar Nederland gekomen.
- De kist van WereldTools is goed ingezet, ook in de gevallen dat het plan bijgesteld moest worden. Met name de gereedschapskisten en de basisgereedschappen en machines (boormachine, flex, tangen etc.) zijn bijzonder op prijs gesteld. •

KENIA

ALGEMEEN

- Kenia telt 46,8 miljoen inwoners.
- Het land heeft een oppervlakte: van 582.646 km², dat is meer dan 12 keer zo groot als Nederland.
- De hoofdstad is Nairobi.
- Er zijn diverse religies: van de hele bevolking is 45% protestant, 33% Rooms-katholiek, 10% moslim en 10% inheemse religie. •

NATUUR

- Kenia staat bekend om de vele wildparken en de duizenden verschillende dieren die in dit land voorkomen.
- De fauna en flora zijn zeer gevarieerd.
- Er zijn meer dan 80 wilde diersoorten en over de duizend verschillende vogels.
- Er zijn 49 Nationale Parken waar je grote populaties leeuwen, zebra's, giraffes, nijlpaarden, olifanten, neushoorns en luipaarden vind.
- Bij het Victoriameer zijn ontzettend veel flamingo's.
- Helaas heeft Kenia, net als veel andere landen in Afrika, problemen met ontbossing en illegale houtkap.
- In het binnenland, voornamelijk in het oosten en noorden van Kenia, is een savannelandschap. •

ECONOMIE

- Het toerisme is een belangrijke bron van inkomsten voor de bevolking.
- Traditioneel zijn koffie en thee belangrijke exportproducten, maar tegenwoordig worden er bijvoorbeeld ook bloemen en groente zoals sperziebonen verbouwd.
- Het toerisme is van enorm belang voor Kenia. Het is de snelst groeiende sector.
- In 2005 nam het aantal toeristen met maar liefst 24% toe vergeleken met het jaar daarvoor.
- De inkomsten uit toerisme heeft Kenia hard nodig, maar er zit ook een keerzijde aan de medaille.
- Traditionele volken als de Maasai en de Samburu komen in de verdrukking en de natuur in de wildparken heeft zwaar te lijden van de grote aantallen bezoekers. •

POLITIEK

- Op 12 december 1963 werd Kenia een onafhankelijke monarchie met de Britse koningin als staatshoofd en Jomo Kenyatta als premier.
- Een jaar later werd de republiek uitgeroepen en werd Kenyatta president.
- Na zijn dood in 1978 werd hij opgevolgd door Daniel Arap Moi, die in totaal vier keer werd herkozen. • Beide regimes kenmerkten zich door veel corruptie en vriendjespolitiek.
- De protesten en de daarmee samenhangende gewelddadigheden bleven tot in februari 2008 aanhouden, zonder dat een oplossing in zicht leek te komen.
- Op 4 augustus 2010 werd een referendum gehouden over een nieuwe Keniaanse grondwet, die onder meer de macht van de president moet inperken ten gunste van het parlement en regio's, en hervormingen op het gebied van landverdeling behelst.
- De bestaande grondwet geeft de president volgens velen te veel macht, wat wordt gezien als een erfenis van de alleenheerschappij van Daniel Arap Moi (president van 1978 tot en met 2002).
- Op 8 augustus 2017 zijn er opnieuw verkiezingen gehouden in Kenia.
- De zittende president Kenyatta is door de kiescommissie uitgeroepen tot winnaar van de verkiezingen. Deze uitslag werd echter niet door de oppositie geaccepteerd.
- De kans op onrust, rellen en ongeregelde heden blijven derhalve in het land aanwezig. •

UGANDA

ALGEMEEN

- Bijna 36 miljoen inwoners.
- Het land beslaat ruim 241.000 km² en dat is ongeveer 6 keer zo groot als Nederland).
- De hoofdstad is Kampala, de stad grenst aan het Victoriameer in Oostelijk Afrika.
- Wat betreft religie kan vermeld worden dat 42% katholiek is, 36% protestant, 12% islamitisch en dat 1% een natuurgodsdienst aanhangt. ▪

POLITIEK

- Uganda is onderdeel van Oost Afrika en beslaat een groot deel van het Victoriameer.
- Het grenst aan Kenia, Tanzania, Rwanda, Congo en Soedan.
- Sedert 1894 was Uganda een kolonie van Groot-Brittannië.
- In 1962 kreeg het land zijn onafhankelijkheid weer terug. Maar Engels is er nog steeds de voertaal.
- Sinds haar onafhankelijkheid is de politieke situatie in het land zelden stabiel geweest.
- Het land is samengesteld uit vijf verschillende koninkrijken, die cultureel nog altijd een grote rol spelen.
- De verschillende stammen hebben eigen legers die sinds de onafhankelijkheid tegen elkaar strijden en via verschillende staatsgrepen tot nieuwe presidenten hebben geleid.
- Uganda vangt meer dan 150.000 vluchtelingen en asielzoekers op uit buurlanden zoals Congo, Somalië en Soedan.
- Ons Ministerie van Buitenlandse Zaken noemt Uganda een stabiel en rustig land en geeft geen negatief reisadvies, maar vanwege de vele lokale onderhuidse brandjes en relatief veel voorkomende gewelddadige berovingen, wordt wel tot waakzaamheid en voorzichtigheid gemaand. •

NATUUR

- Uganda heeft een enorm gevarieerd landschap, met bergen aan de oost- en westgrenzen, savannes door het land verspreid en regenwouden in het zuiden.
- Een aanzienlijk deel van het land bestaat uit wildparken.
- Uganda kent veel aantrekkelijk wildparken, maar het beroemdste is toch wel het Bwindi Impenetrable National Park met zijn ongeveer 340 berggorilla's, ongeveer de helft van de gehele wereldpopulatie.
- Zij leven al minimaal 25.000 jaar in dit woud, dat op een hoogte ligt van 1160 tot 2600 meter.
- Dit 'land of darkness' is vrijwel ondoordringbaar, hier vechten bomen, struiken en planten om elk stukje grond. En, vooral, om zonlicht. ▪

ECONOMIE

- Uganda behoort tot de landen met de laagste levensstandaard ter wereld.
- De helft van de bevolking leeft onder de armoedegrens. Het gemiddelde inkomen bedraagt rond de 500 dollar per jaar.
- Hoewel er sprake is van een zekere vooruitgang is de achilleshiel van de Ugandese economie de grote afhankelijkheid van de agrarische sector en dan met name de koffiesector.
- Het aandeel van koffie in de totale export is ca. 40%, dus de daling van de koffieprijs op de wereldmarkt heeft geen goed gedaan.
- Diversificatie van de landbouw vormt één van de topprioriteiten van de Ugandese overheid.
- Een groot probleem voor de Ugandese overheid vormt voorts het gebrek aan eigen inkomsten.
- Ongeveer 50% van de overheidsuitgaven wordt gefinancierd met donorgelden. •

FRANCIS NJOGU: DE MOBIELE ELEKTRICIEN

Voor een bezoek aan deze jongeman gaan we naar Kikuyu, een stad in een groen gebied even buiten de Keniaanse hoofdstad Nairobi. Onze rit gaat deels over verharde wegen, maar ook over wegen van puur donkerrode aarde, op plaatsen flink modderig. We spreken af in een plaatselijk restaurantje. We willen beginnen met een gesprek maar er is teveel lawaai, dus na een kop koffie gaan we naar zijn huis. We rijden achter Francis aan die ons met de motor voorrijdt naar zijn huis, zijn 'compound'. De ijzeren poort wordt geopend, links zien we veel vuilnis op een hoop. We volgen hem in een klein flatgebouw waar hij op 4 hoog achter woont. Zijn vrouw en dochtertje zijn er niet.

Naast de voordeur op het balkon staat, jawel hoor, de WereldToolskist! Deze staat er niet voor de sier maar wordt gebruikt als opslagruimte. Klik....dat moet op de foto. Binnen komen we in de woonkamer, echt Keniaans, zo zal je er in Nederland geen vinden. Francis laat ons de rest van het huis zien: keuken, wc, slaapkamer. Op de slaapkamer van de dochter haalt hij iets onder het bed uit. Hij laat trots de groene gereedschapskist zien zoals we er vanuit Eckelrade al vele de wereld in hebben gestuurd: met alle tangen, schroevendraaiers e.d. in de 'Waltergroen-keur' geschilderd. (Walter is de vrijwilliger die, na een grondige revisie door hem en andere WereldTools vrijwilligers, ter controle en herkenning een likje verf aan de gereedschappen geeft.) Ik zie ook aan WereldTools gedoneerde boormachines, een flex etc... Dit is voor Francis de start van zijn openhartige verhaal.

Francis leefde, voordat hij naar Nederland kwam, als een doorsnee Keniaan. Hij werkte in loondienst bij een bedrijf als elektricien. In 2015 ging hij als tenniscoach mee met een groep jongeren naar Nederland en besloot niet meer terug te gaan naar Kenia. Hij ging een asielprocedure in, maar er was geen reden om in Nederland te mogen blijven, dus kreeg hij een negatieve beschikking. Na een half jaar was het gemis van zijn familie zo groot, dat hij besloot terug te keren. Hij kwam bij WereldWijd terecht met het plan om een internetcafé en elektrobedrijf te starten.

Vol goede moed keerde Francis in december 2015 terug. Hij begon met de voorbereidingen van zijn bedrijf: een internetcafé. De kist met computers van WereldTools zou in januari 2016 aankomen. De vergunningen kostten 500 euro en hij registreerde zijn bedrijf onder de naam KENEURO ELECTRICAL AND TECHNOLOGY LTD. Een bedrijfspand werd gehuurd, andere stekkers aangeschaft, een router etc. Maar er zat een kink in de kabel want de kist van WereldTools kwam maar niet. Er waren kennelijk problemen met inklaar, het door de douane krijgen. Daarnaast bleek ook de aanschaf van internet heel duur en na alle uitgaven tot dan toe, het was inmiddels maart 2016, had hij niet veel meer over van zijn startkapitaal. Er was ook nog een klein gezin te onderhouden. Het plan voor een internetcafé zou hem niet gaan lukken. Hij besloot om zijn oude beroep als elektricien weer op te pakken en daarbij kwam 'ons' gereedschap, gelukkig toch nog bij hem aangekomen, goed van pas. Van de 10 computers die hij van ons kreeg, heeft

hij er 6 geruild voor een motor. Daar heeft hij een grote kist op gemonteerd zodat hij een mobiel elektrobedrijf heeft. Op dit moment heeft hij een grote opdracht om schrikdraad te maken. Hij kon, omdat hij niet zolang weg was geweest, zijn oude klantenkring weer oppakken. Hij heeft nu 2 grote klussen en regelmatig een of twee mensen in dienst. Zelf wil hij nooit meer voor een baas werken. Hij wil eigen baas zijn, want dat geeft vrijheid. De volgende stap is om een auto aan te schaffen voor zijn klussen, dan ben je minder van het weer afhankelijk. Zijn werk is nog niet helemaal stabiel, maar hij doet zijn best en gaat ervoor.

Zou hij, als hij dit mocht overdoen, weer naar Nederland gaan? Nee, hij heeft er ergens wel spijt van en raadt anderen aan dit niet te doen. In Kenia word je een beeld voorgehouden dat Europa een paradijs is. En dan ga je erheen en blijkt het heel anders te zijn. De WereldToolskist heeft hem uiteindelijk wel geholpen om zijn leven opnieuw op te pakken. En daar zijn we heel blij om en trots op. •

“THANK YOU FOR
REMEMBERING ME”

ISAAC MAWEU: “I HAVE WASTED MY YEARS”

Voordat we de Keniaanse Isaac bezoeken schrijft hij me per mail: “Thank you for remembering me. I thought Europe has forgotten me. I live in Ekalakala village in Masinga Divisions.” Onze delegatie rijdt met een zeer felle zon op het autodak de bushbush in; eerst 160 km over een verharde weg en dan 25 km over een zandweg. Ruim 3 ½ uur later komen we aan. We hebben afgesproken bij het tankstation in het centrum van het dorpje. Langs de weg zien we wat winkeltjes en is er bedrijvigheid van straatverkoop bij de bushalte.

Met een rotvaart komt Isaac aangereden. Hij stapt uit met een big smile op zijn gezicht. We rijden samen naar zijn 'home': de boerderij van zijn ouders in een open en zanderig landschap met wat struiken. We gaan onder een boom zitten, lekker in de schaduw. Isaac is de oudste van 8 kinderen en daarmee de verantwoordelijke voor de hele familie. Ik vraag hem naar zijn verhaal in Nederland en weifelend vertelt hij dat zijn reden om naar Nederland te gaan een economische was. Hij wilde zijn geluk beproeven, zeker ook aangestuurd door het beeld dat hij kreeg van de jonge snelle gasten die met grote auto's rondrijden en zeggen dat ze in Europa waren. Bij Isaac was er voor de IND (Immigratie en Naturalisatie Dienst) geen reden om hem een verblijfsvergunning te geven, dus belandde hij in de illegaliteit. Hij werd economisch flink uitgebuit en had vele illegale baantjes, met zwaar en vies werk voor een paar euro per uur. Daarnaast is hij een paar keer opgepakt door de politie en zonder enige reden (behalve illegaliteit) in de gevangenis beland. Uiteindelijk, na een aantal jaren rondzwerfen, kwam hij tot het inzicht dat zijn toekomst thuis in Kenia was en niet in Nederland. Via via kwam hij bij WereldWijd terecht en werd hij geholpen met goede machines en apparaten: een waterpomp, een generator, een compressor, een broedmachine en gereedschappen.

Tijdens ons bezoek aan Isaac en zijn familie leren we hem kennen als iemand die midden in de gemeenschap staat en zich verantwoordelijk voelt voor de jeugd in zijn dorp. Isaac heeft veel ideeën en initiatieven bedacht om geld te verdienen en de gemeenschap te helpen. Hij heeft in het dorp een klein kantoortje, is de baas van een kapperszaakje, verhuurt wat ruimtes en last but not least vertelt hij over het vismeertje dat hij is gestart. We lopen door de hitte naar het meertje, een

grote poel van ongeveer 150 meter doorsnee. Het is enkele jaren geleden op Isaacs verzoek door de overheid aangelegd. Vanuit het meertje loopt een buis naar zijn huis, zodat hij stromend water heeft. En als het water te laag staat gebruikt hij 'onze' waterpomp om toch water te hebben. In het meer is vis uitgezet en die wordt een paar keer per jaar door een groep jongeren uit de buurt gevangen. Speciaal voor ons geeft hij met zijn jongeren een demonstratie hoe ze de netten uitgooien en de vissen vangen. “Zo hebben de jongens ook werk en ze worden betaald met de vis die ze vangen. Het is belangrijk dat die jongens werk hebben”. Hij laat zien hoe de jongens het water ingaan om de netten uit te zetten om voor ons een portie vis binnen te halen. In de tussentijd is mijn nek verbrand, zo heet is het.

Al met al een mooi verhaal van een terugkeerder waar het goed mee gaat. In dit geval heeft de WereldTools-kist een bescheiden rol gespeeld, maar het was niet onbelangrijk. Alle spullen worden her en der nog gebruikt. We zien hier dat de omgeving en de familie een belangrijke invloed hebben als het gaat om terugkeer.

Wat hij verder nog aan ons laat weten is dat als hij het over zou mogen doen, hij het nooit hetzelfde zou hebben gedaan. “I have wasted my years “(ik heb mijn jaren verspild), aldus Isaac. •

MIKE BARSAIYAN: “THAT’S A LONG STORY”

We ontmoeten de Keniaanse Mike Barsaiyan voor zijn school: de Holland Barsaiyan Academy in het kleine bergdorp Mosoriot. Met een grote glimlach op zijn gezicht staat hij op ons te zwaaien als wij aan komen rijden. Wij is in dit geval Wladziu van Hugten (vrijwilliger WereldWijd), Ibrahim (een Keniaanse vriend) en ik. Voorafgaand aan het bezoek heb ik kort de achtergrond van Mike doorgesproken. Hij komt uit Burundi, is 6 jaar in Nederland geweest en is 4 jaar geleden teruggekeerd naar het Afrikaanse Kenia. Zijn plan voor terugkeer was het opzetten van een internetcafé of een computerschool en we hebben hem o.a. een generator en 10 computers meegegeven.

Destijds heb ik tijdens het intakegesprek geen vragen gesteld over het hoe en waarom van zijn ‘vluchtverhaal’. Voor onze ondersteuning vanuit het WereldTools project is dat niet belangrijk, mensen komen niet voor niks bij ons om hulp vragen. Maar toch ben ik nieuwsgierig en ik vraag me af of hij wel echt uit Burundi afkomstig is, dus vraag ik Ibrahim om ogen en oren goed de kost te geven en me achteraf te adviseren, maar zijn verhaal klopt. Zoals bij iedereen vraag ik Mike of we foto’s en films mogen maken. Hij reageert een beetje weifelend, maar het mag. Samen lopen we de dieprode brokkelige zandweg op naar zijn school. Het is een kleine basisschool. We praten zoveel mogelijk Nederlands, dat vindt hij leuk en hij spreekt het nog vrij goed. Er zitten in het kleine gebouwtje zo’n 160 kinderen van groep 1 t/m 6. Als volgend jaar groep 7 erbij komt, moet er aangebouwd worden. Het zijn 4 lokaaltjes die verdeeld zijn in verschillende groepjes. Mike zelf is de directeur van de school, want diegene die de school opricht, is automatisch directeur. In de hoek van zijn

stoffige kantoor hangt tegen de golfplaten zijwand de Nederlandse vlag.

We gaan naar zijn huis en ontmoeten zijn vrouw en dochtertje van 4. We lopen mee naar de keuken en ik vraag zijn vrouw hoe zij Mike heeft leren kennen. “That’s a long story”, zegt ze lachend en ik krijg verder geen antwoord. Dan gaan we naar de woonkamer voor een kopje thee. Mike wil graag alleen met mij praten en Wladziu en Ibrahim gaan naar buiten om thee te drinken. Als we met z’n tweeën zijn probeer ik zoveel mogelijk informatie te krijgen, maar de antwoorden zijn een beetje vaag en ontwijkend. Op de vraag hoe hij zijn vrouw heeft ontmoet krijg ik dezelfde reactie als van zijn vrouw: “That’s a long story”, zegt hij lachend en verder krijg ik ook van hem geen antwoord.

En hoe staat het met de computers die we hebben gegeven? Deze zijn helaas nog niet in gebruik omdat er geen elektriciteit is in het deel van het dorp waar hij woont. Er staan al wel palen klaar en voor het eind van het jaar zou de gemeente stroom

aanleggen. De generator is naar een andere plek gegaan en naast de woonkamer is het computerlokaal in aanleg, in afwachting van stroom. De computers staan er onder een dikke laag stof te wachten tot ze gebruikt worden. Ik heb veel vragen maar de antwoorden zijn vriendelijk en vaag. Hij is wel blij dat hij terug is gekeerd ook al is Kenia niet zijn thuis.

Mike is in ieder geval goed terecht gekomen en blij met de spullen, ook al kan hij de pc’s nog niet gebruiken. Hij is ook heel trots op zijn knappe vrouw en dochter. Bovenal is hij op dat moment heel blij met ons bezoek. En natuurlijk, zoals bijna elke Keniaan aan een westerse bezoeker vraagt, vraagt hij ook of we zijn schoolje willen sponsoren. Helaas, dat gaat ons niet lukken.

En ‘the long story’ zullen we waarschijnlijk nooit achterhalen..... •

RONALD MUKANGA

VAN HANDEL NAAR KENNISOVERDRACHT

De Keniaanse Ronald is een man van tegen de 40, hij is ruim 15 jaar geleden naar Europa gekomen. Eerst zat hij in Griekenland en vervolgens kwam hij in Nederland terecht. Hij heeft in Nederland 9 jaar illegaal in Amsterdam en omstreken rondgezworven.

Tijdens ons bezoek treffen we hem in Utawala, een wijk buiten Nairobi. Hij heeft op dit moment zijn intrek kunnen nemen bij zijn neef, omdat hij zelf nog niet genoeg geld kan verdienen voor de huur van een eigen appartement. De woning is een 'middenklasser': stenen huis, ijzeren hekwerk, woonkamer met bankstel, slaapkamer. De wijk waar hij woont is nieuw, met nieuwe huizenblokken, alleen de verharde wegen laten nog op zich wachten. Waarschijnlijk zullen de wegen aangepakt worden nu de verkiezingen er aan komen. Eerst woonde Ronald in de betere wijk South B, maar het starten van een import- en exportbedrijf liep niet goed. De spullen die we hem hadden gegeven waren kwalitatief wel goed, er zaten veel kleding, sieraden, schoenen, 2 computers en een paar printers in zijn kist. Maar de zaken staan erg onder druk door alle concurrerende materialen die uit China naar Afrika gebracht worden.

Toen Ronald terugkeerde naar Kenia had hij hoge verwachtingen, en zijn omgeving ook. Zijn plannen waren heel ambitieus, maar die moest hij al snel bijstellen. De ideeën en de manier van werken die hij in Europa had opgepikt bleken niet goed te werken in Kenia. Bijvoorbeeld afspraken maken en je daar aan houden, dat is een van de dingen waar de Kenianen nog veel in kunnen verbeteren. Dat maakte het zakendoen moeilijk, en uiteindelijk is hij toch op een laag pitje met printing en advertising verder gegaan om af en toe wat geld te verdienen. Zijn re-integratie

thuis in Kenia was voor hem een moeilijke weg en hij kon niet aan de hoge verwachtingen voldoen van zijn omgeving. Vrienden dachten dat hij als rijk man terugkwam, maar toen dat niet zo bleek te zijn werden die vriendschappen anders. Bovendien waren zijn vrienden intussen allemaal getrouwd en hadden ze geen tijd meer. Daarnaast liepen de zaken slecht.

Maar Ronald is een positief ingestelde man. Hij kwam er achter dat er een goede trainer in hem schuilt, en is nu op vrijwillige basis via de kerk jongeren aan het trainen die een kleine business willen opstarten. Die vaardigheden had hij in Nederland opgedaan. Hij heeft hiermee zijn passie gevonden en inmiddels heeft hij al meer dan 60 jongeren getraind. Dit doet hij samen met 5 goede vrienden met wie hij de organisatie CIN (Community Information Network) heeft opgezet, www.cinkenya.org.

Om daar een bestaan mee op te bouwen zijn fondsen nodig om zijn trainingen betaald te krijgen en hij probeert sponsors te vinden. Zijn uiteindelijke doel is om een trainingscentrum te starten voor jongeren en hen een werkwijze te leren waarbij goed management en anti-corruptie belangrijke onderdelen zijn. Hij wil door zijn Europa-ervaring de dingen anders doen.

En de kist van WereldTools? Die heeft aan zijn verhaal op bescheiden wijze bijgedragen. Een groot deel van de inhoud van de kist heeft hij verkocht, eerst ten behoeve van zijn import- en exportbedrijf en later om de huur te kunnen betalen. Vooral de vele paren nieuwe schoenen en de sieraden hebben hem geholpen. Nu heeft hij de computer en de printer nog, daar verdient hij wat geld mee. Hij is wel heel blij dat hij bij WereldWijd terecht is gekomen en had achteraf gezien graag een opleiding bij ons willen volgen, maar helaas was daar geen tijd voor. WereldWijd was voor hem een heel goede hulporganisatie. Hij heeft ook andere mensen geadviseerd naar ons toe te gaan.

Ik vraag hem of hij, als hij de tijd 15 jaar terug kon draaien, dingen anders had gedaan. Daarop antwoordt hij met een duidelijk "nee". Hij heeft het heel moeilijk gehad en vertelt van de tijd in Amsterdam dat hij elke dag bang was om opgepakt te worden. Nu is hij vrij. Hij wil wel zo snel mogelijk zelfstandig wonen, want inwonen bij zijn pas getrouwde neef is niet leuk. Zelf is hij nog niet aan een relatie toe, daarvoor moet hij eerst onafhankelijk zijn. Maar hij heeft een positieve houding en zal blijven doorzetten. •

ANNE EN HAAR NAAIATELIER

We gaan op bezoek bij Anne. Zoals bij ieder bezoek beginnen we met de vraag of we haar verhaal mogen opschrijven en publiceren en of we foto's mogen maken. Haar antwoord is heel open en resoluut: "Ja hoor, ik schaam me nergens voor!"

Anne is teruggekeerd naar Gachie, een dorp even buiten de hoofdstad Nairobi. Ze is sinds 9 maanden terug in Kenia, samen met haar twee dochtertjes van 6 en 1 jaar. Ze is niet meer samen met de vader van de kinderen; hij was afkomstig uit Siërra Leone en die afstand viel niet te overbruggen. Ze hoopt wel in de toekomst weer een partner te vinden.

Anne is blij om bezoek uit Nederland te krijgen, ze is 9 jaar in Nederland geweest en heeft een beetje de Nederlandse taal opgepikt. Als alleenstaande moeder heeft ze het nu heel zwaar. In de tijd dat ze weg was, heeft ze al haar vrienden verloren. In het begin kon ze haar aandacht niet op haar werk richten, omdat haar jongste kindje heel ziek was. Dat is gelukkig voorbij en ze kan nu werken aan haar plan om een naaiatelier te starten. Ook al heeft ze een universitaire achtergrond, naaien is wat ze echt graag wil, ook al denken velen daar anders over. Ze wil eigenlijk nog meer opleiding volgen, maar daar heeft ze geen geld voor.

Van WereldTools heeft ze 4 naaimachines en bijbehorende accessoires gekregen en heel veel huisraad. Bij aankomst kreeg ze gelukkig veel hulp van een nicht in de buurt. Haar familie woont een heel eind verderop op het platteland. Ze werkt ongeveer 5 tot 6 uur per dag en als er geen stroom is dan doet ze het huishouden en zorgt voor de kinderen. Kortom: ze zit niet stil. Ze heeft nog geen website; buiten Nairobi is er nog weinig internet. Ze maakt geen kleding, maar kussenslopen met Afrikaanse prints, die ze ook aan toeristen kan verkopen. Helaas is de klantenkring nog klein. Een kussensloop verkoopt ze voor 3 euro terwijl de huur voor haar kleine huis 180 euro per maand is.

Van haar verblijf in Nederland heeft ze geleerd dat je je aan afspraken moet houden, maar hier in Kenia is het belangrijker om beleefd te zijn dan om eerlijk te zijn. Als ze terugkijkt naar de afgelopen 10 jaar dan heeft ze veel geleerd en ze is zichzelf echt tegengekomen. Als ze het over zou kunnen doen, zou ze dit niet weer zo doen. Ze is blij dat ze weer thuis is en dat WereldTools haar zo goed heeft geholpen met adviezen op afstand en zeker met alle materialen die ze gekregen heeft! Als ik in haar huis naar het toilet ga, zie ik in de hal een mooi bordje hangen met de tekst home sweet home er op. Zo is het maar net. •

BONIFACE SEHUNGU VAN INTERNETCAFÉ NAAR KIPPENFARM

Als we met Sehungu afspreken komt hij op de brommer, de Boda-Boda, aangereden. Hij kijkt in de auto van de IOM en we herkennen elkaar meteen. Leuk is dat, ik zie weer voor me hoe we hadden afgesproken in Eindhoven om een tv voor hem op te halen, en hoe we samen zijn kist hebben ingepakt. Ik stap uit de auto en mag bij hem achterop om de auto de weg naar zijn huis te wijzen.

Nee, we gaan niet naar zijn internetcafé, want dat is er nooit gekomen. Bij hem thuis begint een lang gesprek en ik probeer uit alle losse stukken zijn verhaal te filteren.

Oorspronkelijk komt Sehungu uit Congo. Van daaruit vluchtte hij met zijn familie naar Uganda. Uganda kende hij nog van zijn studietijd en hij sprak ook Engels. Zijn vrouw en een zoon van negen maanden zijn in Congo vermoord. Twee dochters en hijzelf hebben het overleefd. Hij kreeg asiel in Uganda, waar hij hertrouwde en nog een dochter kreeg. Vervolgens ging hij door naar Nederland, omdat hij zich in Uganda ook niet echt veilig voelde. In Nederland was het voor hem wachten op een status. Dat zou er aan komen maar gezinshereniging was niet meer mogelijk. Hij had geen rust, zijn vrouw was niet veilig en werd op brute wijze verkracht. Hij moest meteen naar huis en kon zijn procedure niet afwachten. Thuis moest hij zich schuil houden. Daarom had hij een andere naam aangenomen, kon hij zich niet bij vluchtelingen opgeven en moest

zijn haren knippen en andere kleding aan doen. Eigenlijk is hij hier ook niet veilig, maar zijn familie is er en dat is belangrijk. We zijn een beetje stil van zijn verhaal en Sehungu oftewel Batuuse laat zijn fotoalbum zien. Het valt op dat er niemand op de foto's lacht.....

Zijn internetcafé is hij niet begonnen. Het duurde heel lang voordat de kist aankwam. In die tijd huurde hij van de IOM-bijdrage een ruimte, maar de spullen waren er nog steeds niet. Toen na vele maanden uiteindelijk de kist aankwam, bleek dat een internetcafé iets is dat niet meer goed loopt. Alle communicatie gaat tegenwoordig namelijk met een smartphone. Hij gooide het roer om en besloot om de computers te verkopen en van dat geld een kippenfarm te starten. Dat is hem twee maanden geleden gelukt en het loopt aardig. We stellen hem voor om met Frank Katumba, onze kippenman in Kampala, contact op te nemen. Die wil hem wel helpen met advies hoe je zo iets moet aanpakken. We nemen een kijkje in een schuurtje naast het huis waar zo'n

250 jonge kuikens zitten te piepen. Die worden lekker vetgemest en straks verkocht. Daar kan hij een goede boterham mee verdienen.

Sehungu heeft geluk, want hij huurt zijn woning van een goede vriend en die rekent hem weinig huur. In ruil daarvoor beheert hij de hele compound waar vier appartementen te huur zijn. Daarnaast krijgt hij, als hij zijn kippenfarm wil uitbreiden, nog een stuk land ter beschikking. Zijn vriend kent zijn situatie en wil hem helpen.

We zijn onder de indruk van zijn verhaal, het raakt ons om te horen wat hij heeft meegemaakt. Ik vertel hem dat ik nauwelijks meer durf te vragen of hij succesvol is teruggekeerd en of de kist waardevol was. Maar hij rondt het gesprek af met de mededeling dat hij zichzelf succesvol vindt en dat de kist van WereldTools toch zeker zijn waarde heeft gehad! De WereldToolskist staat als kast naast de tv te pronken in de woonkamer en trots poseert hij voor een foto. •

CHARLES KALEMA STARTTE EEN WINKEL IN BOUWMATERIALEN

Het is alweer ruim 4 jaar geleden dat Charles voor een intakegesprek naar WereldWijd kwam. Destijds konden de verschillende kleine organisaties die mensen steunen bij terugkeer goed samenwerken en elkaar aanvullen. Charles werd begeleid door Bridge to Better en voor zijn project werd hij doorgestuurd naar Eckelrade omdat hij gebaat was met gereedschap voor een varkensboerderij.

Toen we met de auto door een achterbuurt van Kampala hobbelden wist ik niet zeker of ik Charles nog wel zou herkennen, het was al lang geleden en ik had hem slechts één keer ontmoet. Via de IOM-medewerkster hebben we tijdens onze rit telefonisch contact met hem, zodat we hem makkelijker kunnen vinden in de voor ons onoverzichtelijke wijk. En ja hoor, daar zie ik iemand in een werkjas zwaaien, we waren bijna aan hem voorbij gereden. Daar staat hij voor zijn hardwareshop, een winkel in bouwmaterialen. Met onze grote delegatie van 4 man kunnen we een voor een zijn winkel binnen, want de zaak is heel klein en afgeladen vol met bouwmaterialen. Ik ben de laatste in de rij nieuwsgierige bezoekers, gewapend met mijn camera. Naast mij staat een knappe jongedame met prachtig ingevlochten haar. "Hello, how are you?" zeg ik en zij zegt: "Fine thank you". Ze kijkt verlegen met de hand voor haar mond naar beneden. Haar naam is Florence en ze is een van de dochters van Charles. Charles heeft drie dochters

en twee zonen. Ook Florence heeft een mooie werkjas aan. Ze werkt in de zaak van haar vader en als de anderen binnen druk praten en vragen, staat ze op en gaat aan het werk om aan een klant drie grote gele jerrycans met water te verkopen. Ook dat is business in Uganda. De zaak loopt best goed en de familie kan onderhouden worden. Maar vooral: de vader, het hoofd van het gezin, is terug.

Het gemis van thuis en het eindeloos wachten op de juiste papieren en een verblijfsstatus in Nederland heeft voor Charles destijds in Nederland de das om gedaan. Ook Florence kan zich nog herinneren hoe ze haar vader heel erg miste en het moment dat hij thuiskwam. "I was very happy" zegt ze.

Naast vers water verkoopt hij ook nog gekapte steentjes. Charles is heel relaxed, en tevreden met waar hij nu is. Hij bedankt ons voor de WereldTools-kist, die was heel waardevol voor hem. En dat willen we graag horen. Hij is nog steeds van plan om te gaan 'farmen', en ook hem verwijs ik door naar Frank Katumba, de enthousiaste jongeman die een succesvolle kippenfarm in Kampala is gestart. Aan het eind van het bezoek geef ik hem een blik stroopwafels cadeau. Als hij ze ziet begint hij hartelijk te lachen, hij herkent ze meteen. Van zo'n bezoek word je gewoon heel blij. •

JUDITH VRAAGT NAAR KINDERBIJSLAG

Ons volgende bezoek is aan Judith. Ze is in 2014 naar Uganda teruggekeerd met in haar kielzog een WereldTools-kist voor een landbouwbedrijf. Een generator, een broedmachine, een waterpomp en andere materialen zaten in de kist.

Judith komt naar onze auto gelopen en we hebben elkaar nauwelijks begroet of ze begint een verhaal over de kinderbijslag voor haar zoon. De wat? Kinderbijslag? In Uganda? Uit Nederland? Wacht even, laten we eerst even over haar bedrijf praten.

We lopen met haar mee door een drukke straat in het centrum van Kampala. We komen in een overdekt smal winkelcentrum, 3 etages hoog, in het midden een trap en aan weerszijden piepkleine winkeltjes met een toonbankje en daarachter wat schappen; je kunt er nauwelijks staan. In het hele winkelcentrum worden bijna alleen maar landbouwbenodigdheden verkocht. Er hangt een penetrante geur en bij de

aanblik van de potten chemicaliën rijzen er bij mij grote ecologische vraagtekens. Hier is Judith na terugkeer een winkeltje in pesticiden gestart. We kunnen nauwelijks staan en praten in het smalle gangetje waar nog meer mensen zich langs moeten wurmen dus gaan we naar het restaurantje op de tweede verdieping.

Haar verblijf in Nederland en haar terugkeer waren heel stressvol. Met in Nederland een man die niet goed voor haar en de kinderen zorgde, nam ze het besluit om naar huis te gaan. Ik vraag haar of ze een kippenfarm is gestart met de spullen van WereldTools. Die heeft ze volgens haar zeggen nooit gekregen want "die zijn gestolen". Al die tijd wisten we bij

WereldWijd van niks en liet ze niks van zich horen. We zijn nog meer verbaasd over dit bericht en beloven dat nog na te trekken, alhoewel het al een tijdje geleden is. We waren nog meer verbaasd over het feit dat Judith het belangrijker vindt om bij ons navraag te doen naar de kinderbijslag voor haar zoon, die in Uganda woont, maar volgens Judith nog recht heeft op kinderbijslag. We zijn niet kundig op dit gebied en nemen haar verhaal voor lief. In dit geval moeten we concluderen dat ons WereldToolsproject niet gewerkt heeft. Jammer maar het zij zo. Judith heeft in elk geval een inkomen en is toch redelijk terecht gekomen. •

“HET WAS EEN GROOT FEEST”

EDWARD MUWONGE

DE SCHOOLDIRECTEUR

Als we met de auto naar Edward rijden ben ik heel kort over zijn achtergrondverhaal. Hij wilde een computerschool starten en heeft destijds bij WereldTools de keuze gemaakt om geen kist te willen meenemen maar enkel een laptop, printer en fotocamera. Hiervoor hebben we hem de kosten van de overbagage betaald. Toen hij bij ons was had hij haast om terug te keren en aan de slag te gaan met zijn school. Ik weet verder niet veel over hem, maar had al veel foto's van zijn school gekregen via de mail. Alleen lijkt het me onmogelijk om zo'n grote mooie school te starten met alleen maar een bijdrage van de IOM en WereldWijd. Dus we zijn benieuwd.

We ontmoeten Ruth, schoolhoofd en vrouw van Edward Muwonge. Ze wacht op ons op een kruising om ons de weg te wijzen. Als we aankomen op het terrein van de school horen we de Afrikaanse muziek uit loeigrote speakers schallen en is er een rij leerlingen aan het dansen om ons welkom te heten. Daar komt Edward in een keurig pak aanlopen, hij is de directeur van de school. Het is een kostschool met basisschool en peuterspeelzaal, prachtig geschilderd in vrolijke kleuren. Ruth en Edward hebben een heel programma met een rondleiding, speeches en optredens opgesteld, maar Carol, de Ugandese IOM-medewerkster, laat vriendelijk weten dat we daar helaas geen tijd voor hebben. Maar het is prachtig! We nemen een kijkje in alle klassen en alle leerkrachten en medewerkers lopen achter ons aan. Er zijn kinderen die in koor voor ons zingen, we proeven eten in de keuken, en zitten onder een boom te kijken naar prachtige dansen. In de tussentijd probeer ik toch wat meer informatie over de terugkeer van Edward te weten te komen. Ik heb een paar minuutjes de tijd in het kantoor om even te praten. Edward is destijds met de plannen voor de school naar Nederland gekomen om te zoeken naar fondsen. De bouw van de school was al begonnen, en via zijn vrouw hadden ze daarvoor van de Ugandese overheid geld gekregen. Edward is een klein jaar in Nederland geweest en besloot toen snel terug te keren want op zijn school hadden ze hem nodig. Van het geld dat hij bij terugkeer kreeg heeft hij een watertank en een generator gekocht. Hij en de hele school zijn heel erg dankbaar voor onze bescheiden hulp en ons bezoek en overladen ons bij ons vertrek met een berg cadeau's. Kortom, ons bezoek aan de school van Edward was een groot feest en we gaan heel blij verder met onze bezoeken. •

LEYTON NAVAA, A BUSINESSWOMAN

We bezoeken Leyton in de middag in een wijk in Kampala, op het warmste deel van de dag. Naar haar verhaal ben ik erg benieuwd, want het laatste bericht dat ik van haar kreeg was zorgwekkend. Ze zou na haar terugkeer zijn opgepakt door de politie in Uganda.

Carol, de medewerkster van de IOM, heeft tijdens de rit naar de wijk Rubaga continu telefonisch contact met Leyton om de juiste plek te vinden waar haar copyshop en business is. En ja hoor, daar is ze: een moderne vrouw van tegen de 40, fel roze bloesje, flitsende bril en een big smile op haar gezicht. We lopen richting haar bedrijfje, kletsend langs de drukke stoffige straat, waar de auto's, busjes en brommers al toeterend op nog geen 20 cm afstand langs ons scheuren. Vanaf de verharde weg nog 30 meter een stoffige zandweg in en we zijn er. Aangekomen bij haar business zien we een winkeltje annex copyshop. Het is een bedrijfspandje van maximaal 3x3, de grootte van een partytent..... Maar wat staat Leyton er trots voor! Het is een multifunctioneel winkeltje met van allerlei kantoorartikelen, zeep en ook fruitsap gemaakt met 'onze' professionele blenders. De koelkast gaat open en daar liggen zakjes verdund fruitsap, door haar zelf thuis gemaakt. En het smaakt prima. We worden hartelijk uitgenodigd om door te lopen de woonwijk in, daar staat haar huis.

Leyton vindt het duidelijk heel gaaf om ons haar zaak te laten zien en er over te

vertellen. Ze laat ons ook weten dat je van één business niet kunt leven, dus ze verdient een goed inkomen met van alles. Ze verhuurt appartementen en land en reist tussen Nairobi en Kampala voor business. Ze neemt ons mee naar haar huis een stukje verderop, achterom, ergens door een steegje. Leyton is destijds, bij haar terugkeer inderdaad meteen op het vlieg-

“VAN ÉÉN
BUSINESS
KUN JE NIET
LEVEN ”

veld in Uganda opgepakt door de politie, en ze heeft een week in de cel gezeten, waarom is niet duidelijk. Daardoor heeft ze veel geld verloren. Uiteindelijk durfde ze haar bedrijf niet in het centrum op te starten, maar is vanuit veiligheidsoverwegingen ergens achteraf gaan wonen en werken. De generator is uit haar huis gestolen, daarom heeft ze nu extra hekken voor- en in haar huis gemaakt. In haar

huis zie ik foto's van de tijd in het AZC Musselkanaal, waarop ze met vrienden in de sneeuw zit. Ook zie ik foto's van haar kinderen. Over hen zegt ze: “Let them go out there and discover” (laat ze er op uit gaan en ontdekken). Een dochter studeert in Canada, een zoon in Dubai en de tweede zoon was afgestudeerd. Zelf heeft ze ook haar kans gegrepen en is eropuit getrokken. Leyton doet het goed, ze is een echte zakenvrouw en heeft geen spijt van de keuzes die ze in haar leven gemaakt heeft. Voor de kist van WereldTools is ze echt heel dankbaar. Ze kan heel goed voor haar kinderen zorgen, een man of vader komt er niet aan te pas. Ze reist zelf regelmatig om inkopen te doen in Nairobi, een reis van 12 uur met de bus. Maar dat doet ze met veel plezier, want stilzitten kan deze dame niet. We genieten met z'n allen van haar succesverhaal! •

PATRICK ACAYE: 'HOLLAND WAS GOOD - I AM FAIR'

Als je in Uganda iemand vraagt: 'How are you', dan is het antwoord altijd: 'I am good'. Bij Patrick, die we gaan opzoeken in het dorp Walakuba, is het antwoord: "I am fair", dat betekent: "het gaat redelijk". We gaan kijken waarom hij niet 'I am good' kan zeggen.

Patrick stapt bij ons in de auto en wijst ons de weg. Vanuit de straat kunnen we een zijarm van het Victoriameer zien. Patrick is maar enkele maanden in Nederland geweest. Iemand had voor hem geregeld dat hij naar Ecuador zou gaan, maar op doorreis op Schiphol besloot hij in Nederland te blijven. Daar belandde hij in een detentiecentrum van waaruit hij naar het AZC in Eindhoven ging. Zijn asielaanvraag werd uiteindelijk niet geaccepteerd. Hij kreeg te horen dat hij nog maar 28 dagen in Nederland mocht blijven. Hij zegt: 'Holland was good'. Hij was heel erg bang om de illegaliteit in te duiken, want hij kende niemand. Toen besloot hij om naar huis terug te keren. In het AZC sprak hij veel met Cecile van het COA en zij verwees hem naar WereldWijd. Patrick vertelt me dat Pieter hem geholpen heeft, maar dat is standaard de fout die men maakt als men het over Ed Peters heeft. Patrick vertelt tot in detail hoe hij

naar WereldWijd kwam, afgelopen januari. Cecile gaf hem ons nummer, hij kwam met de trein naar Maastricht en daar haalde 'Pieter' hem op. Hij weet nog dat hij een lang en goed gesprek had en allerlei papieren moest tekenen.

Bij WereldTools koos hij ervoor om een copyshop te starten, naar voorbeeld van zijn tante in Uganda die dat ook doet. Hij wil het gaan proberen, maar is niet zeker van zijn zaak. Als plan B heeft hij een loodgietersbedrijf in gedachte, want dat is zijn beroep. Daarom hebben we voor beide plannen spullen in zijn kist gedaan: een groot professioneel kopieerapparaat en voor een kapitaal aan gratis (want aan WereldTools geschonken) loodgietersgereedschap. Patrick wacht op zijn kist die nog onderweg is. Op het moment van schrijven krijgen we de informatie dat de kisten in Kenia op doorreis zijn. Totdat de kist aankomt doet hij wat klei-

ne loodgieterswerkzaamheden met het bescheiden gereedschap dat hij heeft. Maar als de kist komt dan kan hij aan de slag. Hij heeft overleg met de IOM medewerkers in Kampala, die zullen nog een klein startbedrag aan hem geven om zijn copyshop in te richten. Zijn advies aan anderen is dat als ze naar Nederland gaan, ze niet voor asiel moeten gaan. Patrick belooft ons om foto's te sturen als zijn copyshop klaar is en we wensen hem enorm veel succes.

Inmiddels heeft hij de kist ontvangen en laat ons via WhatsApp weten: *Hello this is Patrick calling from Uganda. I like to thank your very much for being good to me. I received the items on 10/08/2017. thanks may God bless your all.*

Als ik hem nu zou opzoeken zou hij misschien wel antwoorden 'I am good'. •

“BEFORE YOU TRAVEL,
THINK TWICE”

FRANK KATUMBA

ONZE KIPPENMAN IN KAMPALA

Eindelijk zijn we bij Frank, 'onze' Frank, de jongeman van inmiddels 35 jaar die een goed voorbeeld geeft van een duurzaam terugkeerproject. Gesteund met een WereldTools-kist vol gereedschap en een startbedrag heeft deze jongeman het gemaakt! Frank Katumba heeft na zijn terugkeer via WhatsApp altijd contact met ons gehouden. De eerste foto's die hij stuurde waren van een paar kippen en een mand met eieren. Later werden de stapels eieren op de foto's groter en stuurde hij een filmpje dat in Nederland het journaal haalde!

En nu mogen we echt zelf gaan kijken. Als we met de auto aankomen, komt hij rustig aangelopen. Onze delegatie stormt als kippen op hem af, we willen zijn verhaal uit eerste hand vernemen. En dat krijgen we, met volle overtuiging en veel enthousiasme. Eerst een korte rondleiding, waarin hij met een twinkeling in zijn ogen uitlegt hoe hij zonder opleiding elke dag 80 trees van 30 eieren produceert. En niet alleen houdt hij zich bezig met eieren en kippen, ook teelt hij watermeloenen, mais en tomaten. Hij praat over 'off-season-farming', oftewel verbouwen buiten het seizoen, zodat je een goede prijs kunt krijgen voor de groenten. Voor de rest van zijn verhaal gaan we er eens lekker bij zitten, wij op mooie houten krugjes en hij op de hangmat die hij vanuit Nederland heeft meegenomen.

Frank betekent veel voor zijn omgeving; met zijn nog steeds groeiende bedrijf helpt hij momenteel 7 mensen aan werk. Al schertsend zegt hij dat hij de directeur is en hij wijst naar een van de jongens die dan CEO (Chief Executive Officer) is. Maar iedereen werkt even hard; van het mengen van het voer tot het rapen van de eieren. In tegenstelling tot andere terugkeerders die we spreken en die ons vertellen dat ze het moeilijk hebben, hoor je Frank niet klagen. Hij vertelt over zijn tijd in de AZC's Winschoten en Musselkanaal en hoe hij naar Maastricht afreisde. Frank is van oorsprong loodgieter, maar zijn droom was altijd om een kippenboerderij te hebben. Met dat plan kwam hij bij WereldTools en daar wisten we wel raad mee. Een generator, een broedmachine, voerbakken, gereedschap etc. zat in zijn kist. Daarvoor is hij ons eeuwig dankbaar. Dat het transport in dit geval enkele maanden duurde was niet erg, want hij had in het begin tijd nodig om alles voor te bereiden. Een stuk land zoeken, een hok bouwen etc. Hij vertelt dat hij veel heeft geleerd van een boer in de omgeving van Emmen, waar hij vaak langsging als hij met de bus weer eens naar een verhoor moest. Hij is 5 jaar in Nederland geweest en heeft veel AZC's gezien, telkens wachtend op een uitsluitsel over verblijf. In die tijd zag hij veel mensen gek worden van het wachten, mensen die dagelijks naar de Aldi gingen om drank te kopen omdat ze er niet tegen konden. Frank kwam bij een kerk in de buurt van Ter Apel terecht, en zijn casemanager van het COA stelde hem regelmatig de vraag: "Wat ga je met je toekomst doen?" Frank herinnert zich

zijn kamernummer nog goed, nr. 215, dat is hetzelfde nummer dat Mandela ook in zijn gevangenis had.....

Uiteindelijk was hij na 5 jaar het wachten zat en nam het besluit terug te keren. Op het moment dat hij in Uganda landde, bleek hij in Nederland net een verblijfsvergunning te hebben gekregen. Hij heeft toen nog even gedacht om terug te gaan. Maar hij is blij dat hij is waar hij nu is, een selfmade-man. Uit zijn ervaring in Nederland heeft hij veel wijsheid gehaald, die hij heel erg graag met anderen wil delen. Hij zegt: "Before you travel, think twice".

Als ik vraag of hij dit nog een keer hetzelfde over zou doen, zegt hij dat hij soms spijt heeft van zijn keuzes, maar hij heeft nu alles achter zich gelaten. Alles heeft zijn waarde gehad. Hij is helemaal gefocust op zijn bedrijf en houdt vrienden op afstand, want die willen van alles van hem hebben. Hij kijkt naar mensen in zijn omgeving die hij kan helpen en heeft ook contact met asielzoekers in Nederland die hij adviseert om terug te gaan en iets voor zichzelf te beginnen. Hij kan altijd gebeld worden voor advies, want hij is een ervaringsdeskundige. Hij wil best in Nederland op bezoek komen om zijn verhaal te vertellen. Maar alleen voor een bezoek! Wij zijn blij en dankbaar dat we hem mochten helpen en bezoeken.

“I LOVE MY CHICKENS”

Als ik terug ben in het hotel appt hij me: “I can't describe how happy I am today, that you have travelled 1000's of kilometers to Uganda to see me. This makes my journey and story more interesting. My dream has always been, you to have a physical look at my project. Tell your colleagues that am really happy”.

Na ons bezoek aan zijn farm nodigen we hem uit om in ons hotel een hapje te komen eten. Frank kan zo inspirerend praten over zijn farm en zijn kippen. “I love my chickens”, zegt hij. Hij vertelt dat hij laatst iemand had ontslagen omdat die tegen de kippen aanschopte. Ook praat hij met Wladziu, onze reisgenoot, uitgebreid over het maken van voer en legt hij uit dat hij de eieren niet per tree, maar vanaf minimaal 50 trees tegelijk verkoopt. Hij heeft drie grote kopers die de eieren zelfs naar Kenia en Sudan exporteren. Als landbouwer hoeft hij in Uganda geen belasting te betalen, voor het werk kan hij goedkope dagloners inhuren, er zijn zelfs gevangenen die hij voor een prikkie inhuurt om het zware werk te doen. Zelf is

hij nu 3 tot 4 dagen per week op de farm, de andere werkdagen is hij in Kampala om dingen te regelen en medicijnen voor de kippen te kopen. Op zaterdag wil hij graag rustig aan doen en bij zijn aanstaande vrouw en dochter zijn en op zondag gaan ze naar de kerk. Hij vertelt trots dat hij over twee maanden gaat trouwen in een van de grootste kerken van Kampala, de hoofdstad van Uganda.

Frank denkt regelmatig terug aan zijn tijd in Nederland; hij wil op zoek naar die boer in Emmen, waar zijn beslissing om terug te keren ontstond. Dan kan hij hem laten zien dat hij het gemaakt heeft. Hij wil ook anderen die in Nederland zijn vertellen over zijn ervaringen en hen inspireren om niet te wachten tot er een verblijfsvergunning komt. Hij staat ook helemaal open om jongeren te trainen op zijn boerderij om zelf ook een (kippen) boerderij te starten. Vorig jaar heeft hij in Uganda de krant gehaald omdat hij op zo'n jonge leeftijd al zo'n bedrijf heeft gestart. We beloven dat we zijn nummer geven aan iedereen die iets wil weten over poultry farming en we zullen zijn facebookpagina delen.

Hij vertelt nog een keer hoe waardevol alle gereedschappen van WereldTools waren, hij gebruikt alles nog. Nu kan hij bijvoorbeeld zelf het kapotte kippengaas repareren en hoeft hij daar niemand voor in te huren. Ook het startkapitaal dat hij via de IOM kreeg heeft hem goed op weg geholpen. We kunnen nog uren met hem

doorpraten, de tijd vliegt voorbij en ik zie zijn ogen kleiner worden. Dat krijg je als het laat wordt en je in de ochtend weer om 4 uur op moet. Want, “als je vroeg in de ochtend voert, dan leggen de kippen ook eerder”. Als hij naar zijn eigen auto loopt (weliswaar op afbetaling, maar toch) maakt hij nog even de kofferbak open en laat alles zien wat hij van zijn boerderij mee heeft genomen voor zijn gezinnetje thuis: bananen, mais, kippen, papaya, houtskool etc... . Hij stapt glunderend in en roept me nog even bij zich om te vragen of ik zijn project echt goed vind. Ik zeg “Yes”, geef hem een laatste high five en hij rijdt weg. We gaan allemaal weer verder en sluiten deze avond af. Waauw, Frank, wat zijn we trots!

Inmiddels is Frank inderdaad getrouwd en is nu de gelukkigste man van de wereld. Via WhatsApp ontvang ik een paar prachtige foto's van het pasgetrouwde paar. Project geslaagd! •

De facebookpagina van Frank Katumba: www.facebook.com/Poultry-Framing-174040864891967

JENNIFER*: EEN 100% VRIJWILLIGE TERUGKEER

Het verhaal van Jennifer gaat zo'n 17 jaar terug, toen ze naar Nederland kwam. Ze kreeg een status en settelde in IJmuiden waar ze diverse baantjes had. Haar dochter Joyce is in Nederland geboren en is nu 12 jaar, een lange dame met het kroeshaar recht op haar hoofd die uiteraard vloeiend Nederlands spreekt. Jennifer is een bescheiden vrouw, maar ze weet wel wat ze wil. Ze wil niet met een foto in een publicatie. Ze begrijpt volgens mij niet zo goed waarom ze voor ons een speciaal verhaal heeft. Als we haar appartement binnenkomen gaat ze meteen naast me zitten en houdt lachend mijn hand vast. Ze is echt blij dat ze thuis is.

Jennifer was voor haar definitieve vertrek naar haar geboorteland Uganda al jaren aan het wikken en wegen over haar terugkeer. De meeste mensen willen graag een verblijfsstatus zoals Jennifer, maar krijgen geen status en gaan dan 'vrijwillig' naar huis. Maar hoe vrijwillig dat echt is, is maar de vraag, want het alternatief is illegaliteit. Jennifer had een verblijfsstatus maar het moederland bleef trekken: haar vrienden, haar familie, kortom, Home is Home. Een andere belangrijke reden was dat haar dochter naar de universiteit wil, en met een mavo-havo advies zou dat in Nederland niet haalbaar zijn en in Uganda wel. Heel veel mensen verklaarden haar voor gek dat ze terugging en ook ik heb haar wel vijf keer gevraagd of ze dat echt wilde en of ze wel besepte wat ze achterliet. Ze was echt zeker van haar zaak, wilde 100% vrijwillig terug. Uiteindelijk heeft het na het eerste intakegesprek nog meer dan een jaar geduurd voor alle formaliteiten voor haar dochter geregeld waren, maar uiteindelijk kwam het er toch van en kon ze met steun van de IOM en het WereldToolsproject huiswaarts.

Ze is nu net twee maanden terug en zegt dat ze nog niks gedaan heeft. "Hoezo niks", zeg ik, en wijs naar alles in haar woonkamer. "Je hebt dit allemaal geregeld". Ik begrijp dat haar bedrijfje nog niet gestart is, want na zolang in Nederland te hebben gewoond weer aarden in Uganda kost wel even tijd. Ze heeft een woning geregeld, ingericht, de school voor haar dochter geregeld en de eerste termijn schoolgeld betaald. Ze gaat een landbouwbedrijf starten en de spullen van het WereldToolsproject waren al gearriveerd voordat Jennifer er was. Ze gaat

volgende week naar het IOM kantoor om samen met hen te kijken hoe ze het beste haar geld kan besteden voor haar bedrijf. Ja hoor, ook haar adviseer ik om contact met Frank Katumba op te nemen. Jennifer denkt dat de IOM bepaalt hoe ze haar bedrijf moet starten, maar dat is niet zo. De rol van de IOM wordt goed uitgelegd: zij adviseren en ondersteunen en zien er ook op toe dat ze bijvoorbeeld een goede kwaliteit kippenschuur bouwt en niet eentje die door goedkope beunhazen wordt gebouwd en na een half jaar in elkaar stort. Jennifer krijgt tijdens ons

“YOU HAVE MADE MY DAY”

gesprek meer vertrouwen in de steun van de IOM, ook al zijn dat voor haar heel ingewikkelde procedures en formaliteiten. Jennifer zegt: "My brain is wide", waarmee ze bedoelt dat ze vooruit denkt en bezig is met de toekomst.

Diezelfde avond komen Jennifer en Joyce nog eens langs in ons hotel en we kletsen met de Hollandse gezelligheid nog wat verder. We hebben wifi in het hotel en Joyce appt lekker met haar vriendinnen in IJmuiden, die op de H&M site kijken en samen T-shirts bestellen. Ze vertelt dat ze best zin heeft in de nieuwe middelbare school waar ze naar toe gaat. Ze moet dan ook een schooluniform aan, dat lijkt haar ook wel leuk. Het is voor mij heel apart

om met haar te praten. Ze is feitelijk een Nederlands jong meisje, maar pas 12 en nu Ugandees. Ze vertelt over de vreemde dingen die ze in haar nieuwe woonomgeving tegenkomt: de straten, de politie, op tijd komen en van alles wat anders is. Joyce wil na de middelbare school naar het buitenland om verder te studeren. Voor Jennifer is er nu maar één doel: zorgen dat haar dochter naar school kan gaan. We genieten van een fijn samenzijn en nemen afscheid met de belofte dat we contact zullen houden. Jennifer zegt: "You have made my day". Nou, en zij ook de onze!

We hebben nog steeds contact via WhatsApp en het gaat nu goed met de twee dames. De kippenfarm is nu gestart en Jennifer denkt er over om uit te breiden en konijnen te gaan houden. •

* Vanwege privacyredenen is de naam van de deelnemer gefingeerd

ROGERS MUSOKE: ALMOST HOME.....

We gaan naar een buitenwijk van Kampala in Uganda, en ontmoeten Rogers onderweg, achterop een Boda-boda, een brommer-taxi, in Uganda een heel normaal vervoersmiddel. Ik was niet zeker of ik hem zou herkennen, want zijn intakegesprek had hij met Ed gevoerd, een paar maanden geleden. Destijds hadden we al afgesproken dat ik hem zou opzoeken. Als ik hem zie aankomen, herken ik hem meteen. We rijden achter hem aan over een zandweg en na 500 meter komen we bij een mooi stenen huis, waar Rogers met zijn ouders en 2 zussen en 2 broers woont.

Bij de deur gaan de schoenen uit en we betreden een luxe woonkamer met een marmeren vloer, een prachtig bankstel, tv en stereo-installatie. Voordat we kunnen praten lopen Rogers en zijn broer heen en weer met eten en drinken. Dat geeft me de gelegenheid om met Carol, de vriendelijke Ugandese IOM-medewerkster te praten. Ze gaan de begeleiding van Rogers nog oppakken, omdat hij wil wachten met ondersteuning tot hij zijn kist heeft gekregen. De IOM adviseert terugkeerders over het starten van het bedrijf, men kijkt naar de locatie, financiering, vergunningen enzovoorts. Maar de beslissingen worden uiteindelijk door de deelnemers zelf genomen.

Even later zitten we samen aan tafel rijst met kip en bananenpuree te eten, heerlijk. Tijdens het eten komen we iets meer over Rogers te weten. In al zijn bescheidenheid vertelt hij dat hij een kleine 2 jaar geleden naar Zwitserland is gegaan om een jaar lang vrijwilligerswerk te doen voor een project met gehandicapten. Het geld daarvoor had hij zelf bij elkaar verzameld. Vervolgens hebben vrienden hem naar Nederland gehaald waar hij belandde in het AZC in Echt. Asiel werd aangevraagd, maar dat bleek uitzichtloos en al gauw kwam hij op aanraden van de IOM bij WereldWijd omdat hij thuis een zogeheten Chiwanda, een bioscoop, wilde starten. Een bioscoop in Uganda ziet er iets anders uit dan bij ons, het is een kleine ruimte met een aantal banken en stoelen waar mensen tegen een kleine vergoeding naar toe kunnen komen.

In zijn WereldToolskist zit o.a. een generator, een beamer en twee flatscreen tv's. Rogers wil films en voetbalwedstrijden gaan vertonen voor de mensen in de buurt. Hij heeft voor de locatie van zijn bioscoop twee opties, een vlakbij huis, maar daar komen weinig mensen. De andere optie is meer in het centrum van zijn wijk, vlakbij het voetbalveld en de kerk waar dagelijks veel mensen komen. Daar heeft zijn familie ook al een pand staan en er is weinig geld voor nodig om dit om te toveren tot bioscoop. In afwachting van de kist zit Rogers niet stil en werkt hij aan de bouw van nog een huis voor zijn familie. Helaas is de kist met spullen voor zijn cinema nog onderweg, dus dat kunnen we ter plekke niet zien. De inkleding (het door de douane krijgen) kost meer tijd dan we hadden gedacht. Maar voor deze jongeman heeft de kist een grote waarde, want de spullen uit Nederland hebben een betere kwaliteit dan de spullen in Uganda.

Na ons bezoek denk ik nog even aan de muziektitel op het tv-scherm in de mooie woonkamer: Almost Home.mp3..... Rogers is wel al thuis, maar om zijn onafhankelijkheid te bereiken moet hij met de cinema op eigen benen gaan staan. Pas daarna kan hij aan trouwen denken en een eigen thuis creëren .

We houden contact met hem en de IOM om zijn verhaal en bedrijf te volgen. •

TEO: STEP BY STEP

Teo is sinds zeven maanden terug in Uganda. Ze had in Nederland een verblijfsvergunning, maar haar kinderen en moeder waren in Uganda. Zoals bij veel Afrikaanse vrouwen het geval is, is de man en vader ergens ver op de achtergrond; dit is dus niet ongebruikelijk. We treffen Teo aan in het dorpje Wawule, even buiten Kampala. Teo staat voor een ruwbouw, dit is de start van het medical center dat ze wil opstarten. We volgen haar naar de achterzijde van de bouw, waar ze woont. Een keurig afgewerkte woning, die ze huurt. Om een dagelijkse boterham te verdienen heeft ze een twintigtal flinke kippen gekocht, waarvan ze de eieren verkoopt.

Teo heeft een duidelijk plan, het medical center gaat er komen. Het raamwerk staat, 25% van de bouw is af, maar voor het af is zijn er nog wat hindernissen te nemen. Als ze meer financiën zou hebben, zou ze een mooi centrum kunnen starten waarmee ze haar omgeving zou kunnen dienen. Ze wil graag een lening afsluiten, maar dat gaat niet. We denken met haar mee: microkrediet aanvragen, of zich aansluiten bij een groter medisch centrum als dependance? We nemen het mee. Teo wil nu verder gaan en een deel van de bouw afmaken om alvast te starten met het centrum. En dan beetje bij beetje verder bouwen. Step by step...

Teo heeft de zorg over vier kinderen van 11, 15, 17 en 19 jaar: Drie eigen kinderen en een geadopteerd kind van familie. Toen ze zelf klein was kon ze niet naar school, ze kwam uit de bush en moest heel jong trouwen en had op haar 21e al drie kinderen. Ze is op latere leeftijd toch naar school gegaan en heeft diverse opleidingen gevolgd en een vroedvrou-

**“ZOU ZE
HETZELFDE
HEBBEN GEDAAN
ALS ZE DE TIJD
KON TERUG
DRAAIEN?”**

wenopleiding afgerond. Over haar tijd in Nederland hebben we niet gesproken. Wel over haar terugkeer. Iedereen verklaarde haar voor gek dat ze terug wilde, maar ze wilde weer bij haar familie zijn en haar droom om dit medisch centrum te starten waarmaken. Bij haar thuiskomst heeft haar zus haar opgevangen, maar ze wil nu op eigen benen staan. Een van haar kinderen had ook nog kanker en is ervan genezen. We luisteren allemaal met open mond naar haar verhaal. We kunnen maar een conclusie trekken: Teo is een sterke

vrouw! Ze is heel positief ingesteld en erg blij dat ze terug is. Ondanks diverse tegenslagen heeft ze goede moed en vertrouwen in de toekomst. En de kist van WereldTools vol met medische spullen? Die kan er elk moment aankomen en gaat zeker gebruikt worden!

Zou ze hetzelfde hebben gedaan als ze de tijd kon terugdraaien? Misschien niet, want als ze in Uganda was gebleven was ze wellicht al gynaecoloog geweest. We zullen het nooit weten.

Teo en ik hebben nog steeds contact via WhatsApp en ze stuurt me een foto van de vordering van de bouw: het dak ligt er nu al op.

Vandaag, 24 mei 2018 stuurt ze me nog het volgende bericht: *“I am going forward and soon I will be starting. Thanks very much for the support.”* •

PROJECTRESULTATEN

WERELDTOOLS 2015-2018

Stichting WereldWijd heeft de afgelopen 3 jaar het WereldTools project 2015-2018 uitgevoerd. In dit kader is dit WereldToolsMagazine gemaakt dat als losse bijlage bij de WereldWijzer van juni 2018 is gevoegd. In dit artikel presenteren we heel kort de cijfers en resultaten.

WERELDTOOLS 2015 – 2018 IN CIJFERS Gedurende het project WereldTools 2015-2018 hebben we met 263 personen een intakegesprek gevoerd. Uiteindelijk zijn 231 mensen geaccepteerd voor het project. Hiervan zijn uiteindelijk 190 mensen teruggekeerd naar hun land van herkomst; 41 mensen zijn dus niet teruggekeerd. Dit betekent dat WereldWijd de doelstelling voor 87 % heeft behaald (dit was 218 terugkeerders).

- De terugkeerders waren afkomstig uit 39 verschillende landen; met afstand op nummer 1 staat Irak met 78 terugkeerders.
- De groep terugkeerders omvatte 157 volwassenen en 33 kinderen.
- In totaal behelsde dit 141 zaken.
- WereldTools heeft 124 kisten opgestuurd, 7 auto's op transport gezet en aan 10 mensen materialen in het vliegtuig meegegeven.
- Van de 190 terugkeerders waren 52 mensen op het moment van vertrek nog in afwachting van een antwoord

op hun asielaanvraag, beschikten 8 mensen over een verblijfsvergunning; de grootste groep, 130 personen, was uitgeprocedeerd of leefde sinds korte of langere tijd illegaal in Nederland.

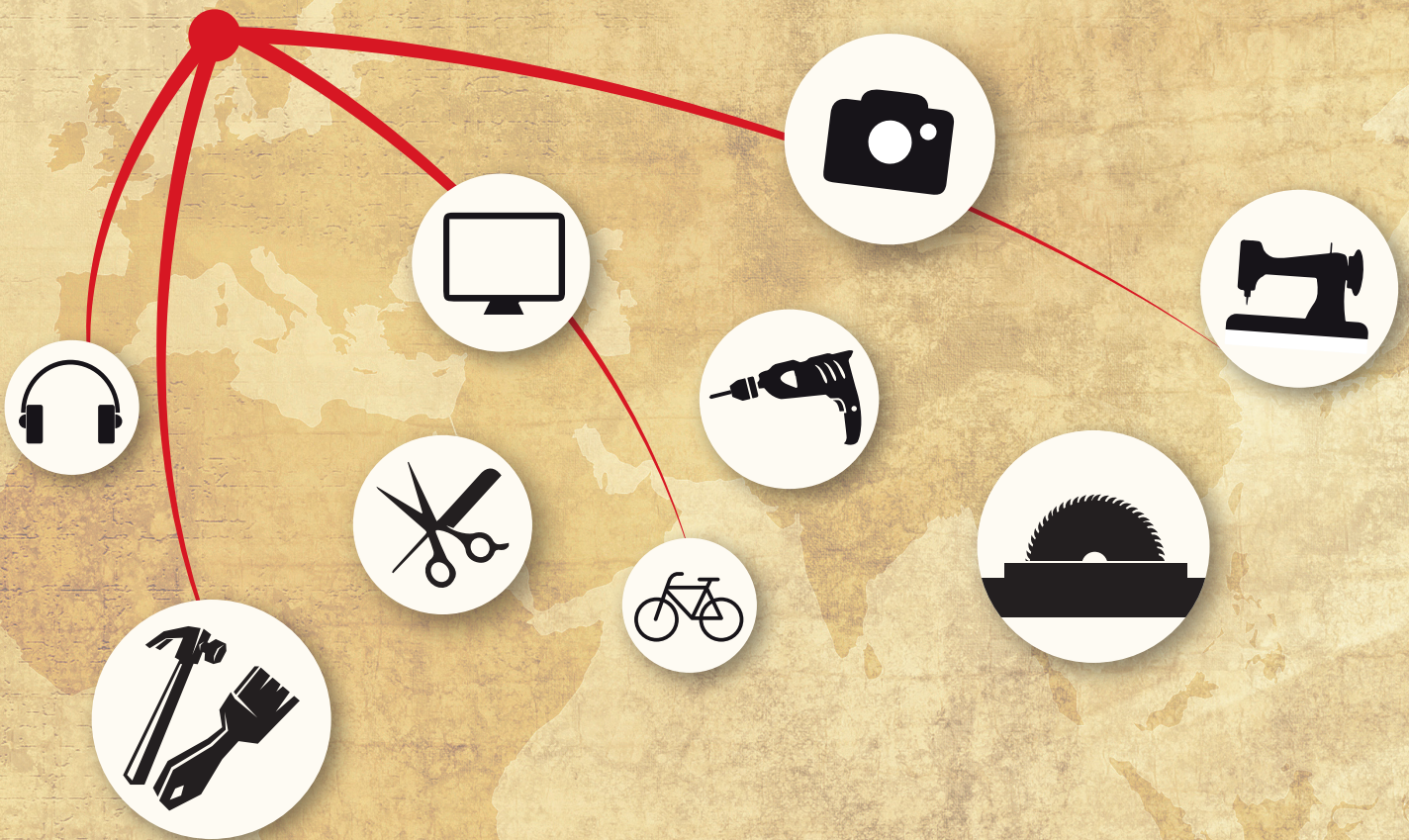
MONITORING Tot op heden hebben wij van de IOM in 82 zaken een monitorrapport ontvangen, waarin de IOM beschrijft hoe het de deelnemer een jaar na terugkeer vergaat en of het geplande bedrijf daadwerkelijk van de grond is gekomen en rendabel is geworden. Deze 82 zaken behelsden exact 100 mensen.

In 12 zaken heeft de IOM geen beoordeling kunnen geven daar de terugkeerder geen contact meer had of wenste met de IOM of doorgereisd was naar een ander land. In 70 zaken heeft de IOM wel een beoordeling kunnen geven. Hieruit blijkt dat in liefst 56 zaken (80%) het geplande bedrijf geheel of voor een groot deel met positieve verwachtingen gerealiseerd was en dat de terugkeerder voldoende inkomsten genereerde uit de activiteiten. In 14 zaken (20%) was de terugkeerder hier niet of slechts gedeeltelijk in geslaagd. •

GEZOCHT:

Reislustige apparaten & gereedschappen

Heb je ze niet meer nodig, wij zorgen voor een tweede leven.

WereldTools is altijd op zoek naar spullen om de kisten mee te vullen.

Gereedschappen, naai-, boor-, zaagmachines e.d., fietsen, computers, koks- of kappersmaterialen, kortom alles wat iemand die naar zijn geboorteland moet terugkeren kan gebruiken om daar een nieuwe start te maken is van harte welkom. Hebt u zoiets op zolder of in uw schuur staan, belt u ons dan of stuur een mailtje.

Het project WereldTools is een onderdeel van het werk van Stichting WereldWijd en wordt financieel mogelijk gemaakt door het Europese Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF) en de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

WereldTools: door EU gekozen als beste project van het EuropeesTerugkeerFonds.

Dienst Terugkeer en Vertrek
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Migratie in beweging

www.stichtingwereldwijd.nl

Helpt u ook mee?

Maak het werk van Stichting WereldWijd mogelijk.

Met uw donatie helpt u ons. Uw steun maakt verschil.

Uw donatie kunt u overmaken op NL55RABO0113203594 t.n.v. WereldWijd te Eckelrade. Stichting WereldWijd is ANBI-erkend dus uw gift is aftrekbaar van de belasting.

WereldWijd zoekt vrijwilligers.

We zijn op zoek naar mensen die hun kennis van

- *timmeren en houtbewerken
- *kleding maken
- *elektrotechniek
- *ondernemersvaardigheden
- *metaalbewerken
- *de Nederlandse taal
- *lassen
- *computervaardigheden

aan onze cursisten willen overdragen.

Ook zoeken we vrijwilligers voor het werk in de kantine. We bieden: onkostenvergoeding, ongevallenverzekering, ondersteuning tijdens de inwerkperiode, een mooie omgeving, leuke collega's, en een interessante werkplek.

Voor meer informatie of het maken van een afspraak kunt u telefonisch contact opnemen met Frans Frankhuizen: 043 - 408 31 22 (ma t/m do), of via de mail: info@stichtingwereldwijd.nl.

Klompstraat 1a | 6251 NE Eckelrade (Limburg) | T 043 - 408 31 22 |
E info@stichtingwereldwijd.nl | www.stichtingwereldwijd.nl |
www.facebook.com/stichtingwereldwijd

Stichting WereldWijd